

ΑΡΧΕΙΟΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΟΜ. 4 ΤΕΥΧ. Δ'

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1924

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΤΑΜΒΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Ι ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ κλασικὴ οικονομολογικὴ σχολή, πρὸς θεμελίωσιν τῆς ὁποίας τοὺς ἀγκυλῖθους ἔθεσαν οἱ τρεῖς μεγάλοι διδάσκαλοι, ὁ Σμίθ, ὁ Μάλθος καὶ ὁ Ρικάρδος, ἀνεχώρει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας τῶν συναλλαγῶν καὶ τῆς ἀποχῆς τῆς Πολιτείας ἀπὸ πάσης ἐπεμβάσεως, ἥτις γινεμένη προξενεῖ μείζονα κακὰ ἐκείνων, ἕτινα ἐπιδιώκει νὰ θεραπεύσῃ. Ἡ ἑλθὼν οικονομικὴ κίνησις, κατὰ τὸν Σμίθ, θεμελιούται ἐπὶ τοῦ ἀτομικοῦ ἐγωϊστικοῦ συμφέροντος. Ἄλλ' ἄπασαι αὗται αἱ ἀτομικαὶ ἐνέργειαι, ὧν ἐκάστη τείνει πρὸς ἱκανοποίησιν συμφέροντος ἀτομικοῦ, τελικῶς ἐναρμονίζονται καὶ ἔχουσι ὡς ἀποτέλεσμα τὸ συμφέρον τῆς ὁλόκλητης. Διὰ τῆς ἐλευθερίας, διὰ τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ, διὰ τῆς ἐλλείψεως πάσης κρατικῆς ἐπενεργείας ἐν τῷ οἰκο-ομικῷ πεδίῳ, πραγματοποιεῖται ἡ προσφορωτέρα χρησιμοποίησις τῶν ἀτομικῶν τούτων δυνάμεων (il mondo va da se). Οἱ ἀπαισιόδοξοι τῆς σχολῆς, Μάλθος, Ρικάρδος, εἰ' καὶ δὲν δέχονται τὴν τοιαύτην σύμπτωσιν τῆς συνταυτίσεως τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων μετ' ἐκείνων τῆς ὁλόκλητης, ἐν τούτοις καὶ αὐτοὶ ἐπέκεινται εἰς κρατικὰς διαρρυθμίσεις, διότι αὗται εἰσελάττει καὶ ἐπιφέρει ἀνακόφωσι τὸν ρυθμὸν τῶν οἰκονομικῶν νόμων, τεθέντος ὅτι ἡ ἐλευθερία ἔχει δῶρα περιωρισμένα, μὴ ἐπαρκούντα ὅπως διαθρέψωσι τὸν πληθυσμὸν ἀπαντα τὸν πληθυσμὸν καὶ ἐφ' ἔσον ἡ παραγωγὴ ἐδρίσκειται ἐν ἡσσονί μοίρᾳ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ ἐπενεργεῖται περισσοτέρα προσφορὰ ἐργασίας, ἥς συνέπεια ἔσται ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἡμερομισθοῦ, μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε τοῦτο νὰ

Καλιτσουνάκι «Ἀρχεῖον» (1924) Δ'.

νά καλύπτῃ ἀπλῶς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἔξοδα τῆς συντηρήσεως τοῦ ἐργάτου. Ὁ Μάλθος ἐν μόνον εὐρίσκει θεραπευτικὸν μέσον, τὸν περιορισμὸν τῶν γεννήσεων διὰ τῆς ἀπὸ γάμου ἀποχῆς παντός, ὅστις ἐν ἔχει ἐξασφαλίσαι ἐπαρκῆ μέσα ὅπως διαθρέψῃ οἰκογένειαν, καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς παρθενίας καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρὸς μέχρι τῆς συνάψεως γάμου.

Κατὰ τῶν θεωριῶν τούτων κατ' ἀνάγκην ἐδημιουργήθη ἀντιδρασίς, ἐξ ἧς ἐπήγασαν τὰ σοσιαλιστικὰ διδάγματα. Ὁ Sismonde de Sismondi, Ἴταλὸς τὴν καταγωγὴν, γεννηθεὶς ἐν Ἑλβετίᾳ τὸ 1773, πολὺ τάξει-θεύσας, διατραγωδεῖ τὰς ἀθλιότητας τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἃς ἐκ τοῦ σύγγεγυς εἶδε, καὶ ἐρωτᾷ ποῦ ἀπαντῶνται τὰ κατὰ τὸν Σμιθ ἀγαθὰ, τὰ προσερχόμενα ἐκ τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ. Ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβα-σιν τῆς Πολιτείας καὶ συνιστᾷ σύστημα συμμετοχῆς τοῦ ἐργάτου εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ προστασίαν αὐτοῦ εἰς τὰς περιπτώσεις ἀνεργίας, ἀσθε-νείας καὶ γήρατος. Ὁ Robert Owen κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19 αἰῶνος προσπαθεὶ νὰ δημιουργήσῃ νέον ἠθικὸν κόσμον καὶ ἐφαρμόζει νέας ἀνθρωπιστικὰς ἀρχὰς εἰς τὸ ἐργαστάσιόν του. Ὁ Κάρει γεννηθεὶς καὶ δρά-σας περὶ τὸν 19 αἰῶνα, εἰ καὶ ἀκολουθεῖ τὰ κλασικὰ δόγματα, ἀποκα-λεῖ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μάλθου καὶ Ρικάρδου ἀπαισίαν ἐπιστήμην, δη-μιουργοῦσαν ἀπαισιοδοξίαν καὶ ἀφαιροῦσαν πᾶσαν ἐλπίδα περὶ τῆς βελ-τιώσεως τῆς τύχης τῆς ἀνθρωπότητος. Αὐτὸς ὁ Stuart Mill, ὁ φωτει-νότερος ἀστὴρ ἐκ τῶν ἐπιγόνων τῆς κλασικῆς Ἀγγλικῆς οἰκονομολογι-κῆς σχολῆς, ἀποφαινεται ὅτι ἐὰν ἡ θεωρία τοῦ Ρικάρδου τῆς διαρκοῦς χειροτερεύσεως τῆς θέσεως τοῦ ἐργάτου, εἶναι ἀληθής, τότε ἴσως θὰ ἦ-το προτιμώτερος καὶ αὐτὸς ὁ κομμουνισμός.

Διάφοροι κατὰ περιόδους, Ὁ Θωμᾶς Μόρος, ὁ Θωμᾶς Καμπανέλας, ὁ Μορέλλης, ὁ Στέφανος Καβέτ, καὶ ἕτεροι πλάττουσιν οὐτοπιστικὰ συστήματα, κατὰ τὸ ἰδεῶδες τοῦ Πλάτωνος, καὶ ζητοῦσι τὴν πραγμα-τοποίησιν τῆς πανευδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος ἐν συμβιώσει, ἐνθα τὰ πάντα κοινά. Εἰς χιμαίρας ἐπίσης ἀπολήγει ὁ λεγόμενος γαλλικὸς Σο-σιαλισμὸς τοῦ Σὲν Σιμόν, τοῦ Φουριέ, Προυδόν, Λεπλάνκ καὶ λοιπῶν, ὧν ἕκαστος, δίδων ἑαυτὸν ὡς προφήτην, προσπαθεὶ νὰ ἐπιβάλλῃ ἐν σύστη-μα, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποῖου ὑπόσχεται πᾶν ἀγαθὸν εἰς τὴν πᾶ-σχουσαν ἀνθρωπότητα.

Ἐν ᾧ ἅπαντα τὰ συστήματα ταῦτα ὀρμῶνται ἐξ ἀρχῶν φιλάνθρω-πίαν καὶ ἔχουσιν ὡς σκοπὸν τὴν καταπολέμησιν τῶν κοινωνικῶν ἀδικι-ῶν καὶ τῆς συμμετοχῆς ὄλων εἰς τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς, εἰς τὴν σκηνὴν ἐμ-φανίζεται μετὰ πλήρους ἐπιστημονικῆς κωνοπλίας ὁ μέγας πρᾶγματι δι-δάσκαλος, ὁ Κάρλος Μάρξ, ὅστις ζητεῖ νὰ στηρίξῃ τὰ σοσιαλιστικὰ

δόγματα ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων καὶ τὸ ἔτος 1848 ἐξέδωκε τὸ περιφημον αὐτοῦ διάγγελμα (Manifeste de parti communiste), δι' οὗ ζητεῖ τὴν συνένωσιν τῶν προλεταρίων πασῶν τῶν χωρῶν, ὅπως θραύσῃ τὰς ἀλύσεις τῶν καὶ ὑπερισχύσῃ.

Κατὰ ταῦτα ὁ Σοσιαλισμὸς δὲν ἀποτελεῖ ἔννοιαν ἐνιαίαν. Περιλαμβάνει πολλὰ συστήματα καὶ μεθόδους. Ὑπὸ τὴν ἀκροτάτην μορφήν, ὑφ' ἣν παρουσιάζεται σήμερον, ἀποτελεῖ πάλιν τῶν τάξεων καὶ ζητεῖ τὸν κομμουνισμὸν καὶ ἀνατροπὴν πασῶν τῶν λοιπῶν τάξεων ὑπὲρ μιᾶς καὶ μόνης, τῆς ἐργατικῆς. Τὴν μορφήν ταύτην προσέδωκεν ὁ Κάρλος Μάρξ. Ὁ τοιοῦτος σοσιαλισμὸς παρουσιάζεται ὑπὸ μορφήν ἔτι ὀξυτέραν, ὡς συνέπεια τοῦ φοβεροῦ μακροῦ πολέμου καὶ τυγχάνει: λίαν γνωστὸν, πόσας συμφορὰς σθένεώρυσεν εἰς τὴν δυστυχῆ χώραν τῆς Ρωσίας. Ἀποτελεῖ πράγματι δυστύχημα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἔτι ὁ Μάρξ, κακτῆμένος γνώσει ἀπείρους, διανοητικότητι μεγίστην καὶ ἐργατικότητι, ἀκαμάτου, ἐχρησιμοποίησε τὰς μεγάλας αὐτοῦ ἀρετάς, ὅπως ἐπιφέρῃ βιαίους κλονισμοὺς εἰς τὸν κόσμον καὶ δημιουργήσῃ μαύρας ἡμέρας δι' αὐτόν, ἐν ᾧ ἠδύνατο τὰ μεγάλα αὐτὰ προσόντα νὰ χρησιμοποιήσῃ δι' ἔργον καλύτερον.

Ἡ δὲ ἴστο βεβαίως πολὺ εὐχάριστον ἐὰν ἡ φύσις παρῆχεν ἀφρονώτερα καὶ ἄνευ ἐργασίας τὰ δῶρά της καὶ πάντες νὰ ἠδύναντο νὰ ἀπολαμβάνωσι κατ' ἀρέσκειαν καὶ μέχρι κορεσμοῦ αὐτῶν. Ἐφ' ἔσον ἕμως ἀπαιτεῖται προσπάθεια καὶ ἐργασία ὅπως καταστῶσι ταῦτα προσιτὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ φύσις ἐπρόκισεν αὐτοὺς μὲ διαφόρους ἱκανότητας σωματικὰς καὶ διανοητικὰς, ἡ ἐφαρμογὴ τῶν κομμουνιστικῶν ἀρχῶν καθίσταται ἀπραγματοποιήτος καὶ ἐὰν ἐφαρμοσθῶσι, θὰ ἐπανέλθωσι τὰ πράγματα διὰ τοῦ χρόνου εἰς τὰς προγενεστέρας αὐτῶν καταστάσεις, διότι θὰ ὑπερισχύσῃ καὶ πάλιν οἱ ἱκανώτεροι, οἱ ἐργατικώτεροι καὶ οἱ εὐφρόστεροι.

Μεταξὺ τῶν ἀκροτήτων τοῦ κλασικισμοῦ, ὑποστηρίζοντος τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν, τῶν συναλλαγῶν καὶ ἀποκρούοντος πᾶσαν κρατικὴν ἐπέμβασιν καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ ζητοῦντος τὴν ἐθνικοποίησιν τῶν πάντων, ὅπως τὰ πάντα ὡς κοινὰ, παρενεβλήθη ὁ λεγόμενος κρατικὸς ἢ ἀπὸ καθέρας σοσιαλισμὸς. Οὗτος δέχεται τὸ ὑπάρχον καθεστῶς θεμελιούμενον ἐπὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἰδιοκτησίας, ἀλλ' ὁμολογῶν ἔτι ἐκ τῆς ὑφισταμένης ἀπισότητος δυναμειῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, δημιουργοῦνται ἀντιθέσεις καὶ ἀδικίαι, αἱ τὸ Κράτος ἔχει καθήκον, ἐξερχόμενον τῆς παθητικῆς σφαίρας, εἰς ἣν θέλει νὰ καθηλώσῃ αὐτὸ ἡ κλασικὴ σχολή, νὰ ἐξομαλύνῃ καὶ ἐπινορθώσῃ. Εἰσηγείται τὴν ἐθνικοποίησιν τῶν μεγάλων

ἐπιχειρήσεων, τὴν συγκρότησιν ἀσφαλειῶν διὰ τὰς δυστυχεῖς περιστάσεις τοῦ βίου, τὴν διὰ μεγαλύτερας φορολογίας ἐπιβάρυνσιν καὶ τὸν περιορισμὸν τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος καὶ ἐν γένει τὴν ἐξεύρεσιν μέσων πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων.

II ΕΙΣ ΠΟΙΑΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Ὁ καλῶς ὡς ἄνω ἐννοούμενος σοσιαλισμὸς ὑπῆρξεν εὐεργετικώτατος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, προσπαθῆσας νὰ μετριάσῃ τὰς ἀκρότητας τῆς ὀρθοδόξου λεγομένης οἰκονομικῆς σχολῆς καὶ ἀποδείξας ὅτι τὰ πράγματα δὲν βαδίζουν μόνον τῶν καλῶς εἰς τὸν κόσμον καὶ ὅτι πάντοτε τὸ ἀτομικὸν συμφέρον δὲν συμβαδίζει μετὰ τοῦ γενικοῦ. Ὁ Σοσιαλισμὸς οὗτος ἐδίδαξεν ὅτι καὶ οἱ ἀσθενέστεροι ἔχουσι δικαίωμα νὰ ζήσωσιν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ ὅτι ἡ πολιτεία ὀφείλει νὰ προσπαθῇ νὰ ἐξομαλύνῃ τὰς ἀντιθέσεις καὶ μετριάξῃ καὶ ἐξουδετερώσῃ τὰ ἐκ τοῦ ἐλευθέρου ἀγχαλινώτου συναγωνισμοῦ, τοῦ *laisser faire* καὶ *laisser passer*, ὑπὸ περιστάσεις ἀνισότητος δυνάμεων, προσερχόμενα κακά.

Ἐν ᾧ ἡ σχολὴ τῶν Σμιθ, Σέι, Μάλθου, Ρικάρδου, Μίλλ, ἀπέβλεπεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν παραγωγὴν, τίνι τρόπῳ δι' ὀλιγοτέρας προσπάθειας, θὰ δυνηθῶμεν νὰ παραγάγωμεν πλείοτερον καὶ εἰς τὴν συσσώρευσιν ἔθνικοῦ πλοῦτου, ὁ σοσιαλισμὸς ἀπεβλέπει εἰς τὴν διανομὴν, ὥστε νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐν μέτρῳ δικαίῳ διευκόλυνσις σχετικῆς ἐπαρκειᾶς καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν ὑφ' ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων καὶ ἡ παροχὴ ἀρωγῆς εἰς τὰς δυστυχεῖς περιστάσεις τοῦ βίου. Τὸ Κράτος, λέγει ὁ ἱστορικὸς καὶ οἰκονομολόγος Σισμόνδης, δὲν ὀφείλει νὰ περικλειθῆται ἐν σφαίρᾳ καθαρῶς ἄρνητικῇ, ὡς θέλουσιν οἱ οἰκονομολόγοι, ἀλλὰ πρόκεινται αὐτῷ θετικαὶ λειτουργίαι, ἃς ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ πρὸς λύσιν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων. Ὁ Σισμόνδης δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ πρόδρομος τοῦ ἀνθρωποφωτικοῦ, τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, *Socialisme de la Chair*, *Katheder Sozialismus*, ὅστις ἔχει ὡς πρόγραμμα τὴν διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Πολιτείας διενέργειαν καλυτέρας διανομῆς τοῦ παραγομένου πλοῦτου.

Παμμεγίστης κοινωνικῆς σημασίας ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ, ἅτινα προσεπόρισεν ὁ σοσιαλισμὸς οὗτος εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ αἱ κυδερνήσεις, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἐτράπησαν, τὸ μὲν ἐκ καλῆς προαίρεσεως, τὸ δὲ ἐκ τῆς πίσεως τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, τὴν ὁδὸν ταύτην.

Ἐνταῦθα πρόκειται νὰ ἐξετασθῶσιν αἱ ἀτυχεῖς περιστάσεις τοῦ βίου, εἰς ἃς ὑπόκειται πᾶς ἐργαζόμενος καὶ αἰτινὰς ἐπερχόμεναι, καθιστῶσι τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς εἰς τὸν στερούμενον κερφαλοῦ δυσχερῆ, καὶ

επιβάλλουσι τὴν ἀνάγκην προστασίας. Τὰ χρησιμοποιηθέντα μέσα εἰσι ποικίλλης μορφῆς καὶ λαμβάνονται, ἐπεὶ μὲν ὑπ' αὐτῆς τῆς πολιτείας, ὅτε δὲ ὀφείλονται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Αἱ ἀτυχεῖς αὐταὶ περιστάσεις εἰσὶν ἡ ἀσθένεια, ἀτυχήματα, ἀνικανότης πρὸς ἐργασίαν, ἡ ἑλλειψὶς ἐργασίας, τὸ γῆρας, ὁ θάνατος. Ἄλλ' ἐνῶ αἱ τέσσαρες πρῶται περιπτώσεις ἀποτελεσθαι μὲν συνήθη μίτραν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ δὲν εἶναι καθωρισμένη οὔτε ἡ ἔντασις αὐτῶν, οὔτε τὸ πότε, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ ἕαν, τὸ γῆρας καὶ ὁ θάνατος εἰσι γεγονότα, ἅτινα κατ' ἀνάγκην θὰ ἐπέλθουσιν, μὲ τὴν διαφορὰν οὖν, εἰ καὶ ἀπαντες δὲν γηράσκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν ἡλικίαν, ἐν τεύτῃσι ζυγιάμεθα νὰ θέσωμενδριόν τι ἡλικίας, οὗ ἐπερχομένου, ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος ν' ἀναπαυθῆ, ἐνῶ ἐπὶ τοῦ θανάτου εἶναι ἐντελῶς ἀδέδαιον τὸ πότε. Ἡ τοιαύτη δὲν παρεχομένη βοήθεια εἰς τὸ γῆρας δὲν βασίζεται εἰς ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν, διότι πολλοὶ γέροντες διατηροῦσι ζῦναμιν πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἡθικῆς ἀρχῆς ὡς ἄνω οὖν, καὶ ἕαν δὲν ἐγένοντο ἀνίκανοι, δικαιοῦνται νὰ ἡσυχάσωσιν. Ἡ Γερμανικὴ νομοθεσία παραχωρεῖ μετριωτέραν ἐπιχορήγησιν εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐργασθῆ γέροντα. Εἰς τινὰ καταστατικά, ἐν οἷς καὶ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἀρθρ. 15 ἐδ. 3, παραδόξως ὅμως καὶ κατ' ἀντίθεσιν τῆς ἀμέσως ἀνωτέρω τεθείσης ἀρχῆς, ὀρίζεται οὖν ἡ σύνταξις διακόπτεται ἕαν ὁ συνταξιούχος δεχθῆ ἑμμισθὸν ὀνηρεσίαν οἰανδῆποτε καὶ ἐφ' ὅσον χρόνον αὕτη διαρκεῖ. Ἀκολουθουμένης τῆς τοιαύτης ἀρχῆς, θὰ ὄφειλε νὰ μὴ δίδηται σύνταξις καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ δικαιούχος ἔχει ἑτέραν περιουσίαν, ἐξ ἧς θὰ ἡδύνατο νὰ ἔχη τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως. Ἡ σύνταξις δημιουργεῖται ἐκ τῶν καταθέσεων τοῦ μετόχου καὶ τοῦ ἰδρύματος καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ὀρισμένης ἡλικίας, ὁ μέτοχος ἐπραξε τὸ καθ' ἑαυτὸν καὶ αὕτη ἀνήκει εἰς αὐτὸν καὶ δι' οὐδένα λόγον δύναται νὰ ἀφαιρεθῆ. (Ἐπίσης Δήμου Ἀθηναίων ἀρ. 10).

Εἰς τὰς ἀρχὰς ταύτας τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, τῆς συμμετοχῆς ὅλων ὑπὲρ τῆς ἐπαρκούς συντηρήσεως τῆς δόλοτης, ὀφείλουσι τὴν γέννησιν αὐτῶν αἱ διάφοροι δημιουργηθεῖσαι ἀσφάλειαι διὰ τὸ γῆρας κτλ. Ἐπισπεύμενος δὲ νῦν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος, ὀφείλω καὶ κάλιν ν' ἀναφέρω τὸν Σισμὸνδην, ὅστις πρῶτος ἐπεδίωξε τὴν λύσιν τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος διὰ τῆς ἀσφαλείας, λέγων οὖν ὁ νομοθέτης ἔχει τὸ καθήκον καὶ τὸ δικαίωμα, ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀλληλεγγύης, ἐν τῇ κοινωνικῇ συμφέροντι, νὰ ἐξαγάγῃ τὸ νόμιμον συμπέρασμα τῆς ὑποχρέωσιν τοῦ ἰδιοκτῆτου, τοῦ γαιοκτῆμονος, τοῦ ἐπιχειρηματίου, τοῦ διομηχάνου, νὰ ἐξασφαλίωσι τὴν συντήρησιν τῶν ἐργαζομένων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ, τῇ ἑλλείψει ἐργασίας, τῇ ἀνικανότητι πρὸς ἐργασίαν, τῷ γῆρατι αὐτῶν.

III ΚΡΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Αἱ Κυβερνήσεις μόλις περὶ τὸ τελευταῖον τέταρτον τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος ἔλαβον μέτρα, ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὴν συντήρησιν ἐκείνων, οἷτινες, ἀφοῦ εἰργάσθησαν δλόκληρον τὴν ζωὴν αὐτῶν ἢ ὅσον χρόνον ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς ἡ ὑγεία των καὶ συνετέλεσαν πρὸς δημιουργίαν πλούτου, εὐρίσκονται ἄνευ μέσων, τεθέντος ὅτι ἡ ἐργασία δὲν ἦτο ἐπαρκῶς προσοδοφόρος — καὶ πάντοτε δὲν εἶνε τῶν ἐργαζομένων ἐπὶ μισθῷ — ὅπως δυνηθῶσι καὶ σχηματίσωσι κεφάλαιον. Ἐὰν δὲν παραχωρηθῆ εἰς αὐτοὺς βοήθεια, θὰ προσφύγωσιν εἰς τὴν κοινὴν συνδρομὴν καὶ τὴν ἐπαιτείαν. Τὸ ζήτημα δὲν κείττει εἰς τὴν καθιέρωσιν ἀπλῆς ὑποχρεώσεως τῶν ἐργατῶν ἢ τῶν ὑπαλλήλων εἰς ὑποχρεωτικὴν συνεισφοράν ἐκ τῶν ἀπολαυῶν των, ὅπως δημιουργηθῆ σύνταξις διὰ τὸ γῆρας αὐτῶν.

Εἶναι ἀνάγκη. ἵνα μὴ δακρυθῶσιν οἱ ἐργαζόμενοι διὰ βαρείας συνεισφοράς, νὰ καθιερωθῶσι δύο ἑτεραι ὑποχρεώσεις, τῶν ἐργοδοτῶν, ὅπως καὶ οὗτοι, οἱ ὠφεληθέντες ἐκ τῆς ἐργασίας των, συντελέσωσιν εἰς τὴν συντήρησιν καὶ τῆς Πολιτείας, ὅπως αὕτη συμπληρώσῃ τὰ κενὰ καὶ οὕτω κατορθωθῆ καὶ δοθῆ ἐπαρκὴς βοήθειαι.

Ἐπρωτοστάτησεν ἡ Γερμανία. διὰ τῶν περιωνύμων νόμων τῶν ἐτῶν 1883, διὰ τὴν ἀσθένειαν, 1886 διὰ τὰ ἀτυχήματα, 1889 διὰ τὸ γῆρας, κωδικοποιηθέντων καὶ ἀναθεωρηθέντων τὸ 1911, εἰσῆγαγεν ὑποχρεωτικὴν συνεισφοράν τῶν μισθωτῶν, τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῆς Πολιτείας. Τὸ Βέλγιον ἐπίσης ἐνομοθέτησε διὰ τὸ γῆρας, ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη τὸ ὑποχρεωτικὸν καὶ ἐγκαταλείπει τοὺς μὴ προνοητικούς εἰς τὴν τύχην των. Ἡ ἔγγραφῆ εἰς τὸ Ταμεῖον εἶναι προαιρετικὴ, ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐργάτου, ἐν θέλῃ νὰ ὑποδληθῆ εἰς τὴν καταβολὴν ποσοστοῦ ἐπὶ τοῦ μισθοῦ του, ἵνα μεθέξῃ τῆς συνεισφοράς τοῦ ἐργοδότη καὶ τῆς Πολιτείας. Ἡ Γαλλία διεσπύθησε τὸ σύστημα διὰ νόμου τοῦ 1910, ἀκολουθήσασα τὴν ὑποχρεωτικὴν συμμετοχὴν διὰ τοὺς μισθωτοὺς, ἀλλὰ δεχθεῖσα προαιρετικὴν διὰ τοὺς πρῶην ἐργάτας, μικροεμπόρους καὶ γεωργούς. Τὸ ἰγγλικὸν Κράτος διὰ νόμου τοῦ 1903, συμπληρωθέντος διὰ νόμων τοῦ 1919 καὶ 1924 ἐξασφαλίζει μικρὰν σύνταξιν εἰς τοὺς στερουμένους μέσων καὶ συμπληρώσαντας τὸ 70ον ἔτος.

Ὁ γερμανικὸς καὶ γαλλικὸς νόμος δὲν περιλαμβάνουσι πάσας τὰς ἀτυχεῖς περιστάσεις τοῦ βίου, ἰδίως τὸν πρόωρον θάνατον. Ὁ γαλλικὸς νόμος παραχωρεῖ μικρὸν βοήθημα εἰς τὴν χήραν καὶ ὄρφανὰ διὰ τρεῖς ἔως ἕξ μῆνας καὶ δὲν λαμβάνει πρόνοιαν διὰ τὴν ἀσθένειαν. Ἐν Γερμανίᾳ ὁ τελευταῖος νόμος παραχωρεῖ μικρὰν σύνταξιν εἰς τὴν χήραν

και τὰ ὄργανά. Εἰς τὴν γαλλικὴν βουλὴν κατατέθη νομοσχέδιον τὴν 22 Μαρτίου 1921, ὅπερ ἔχει εὐρύτερον σκοπὸν, ἐπιδιώκον νὰ καλύψῃ ἀπαντας τοὺς κινδύνους ἤτοι τὴν ἀσθένειαν, τὸ γῆρας, τὴν ἀναπηρίαν καὶ τὸν θάνατον, ὡς καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ βοήθημα εἰς τὴν μητέρα κατὰ τὸν τοκετὸν καὶ τὸν θηλασμόν.

Τὰ ἀτυχήματα συνήθως ἀποτελοῦσι χωριστὸν εἶδος, διότι ἐπὶ τούτων ἐπεκράτησαν ἑτεραι ἀρχαὶ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα τῶν συνεισφερόντων. Ἐν τούτοις κρίνονται ἀπληλαγμένοι πάσης ὑποχρεώσεως οἱ ἐργαζόμενοι καὶ ἡ ὅλη ἀποζημίωσις βεβύνηται τὸν ἐργοδότην, διότι θεωρεῖται ὡς ἀνήκουσα εἰς τὰ γενικά ἔξοδα τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ὁ ἐπιχειρηματίας, ἀνελαμβάνων τὸ ἔργον, ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς τὰς δαπάνας ταύτας, ἀνεξαρτήτως ἐὰν τὸ ἀτύχημα συνῆθῃ ἐκ πταίσματος αὐτοῦ τοῦ ἐργάτου ἢ οὐ. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς βρασιζέται καὶ ὁ ἑλλ. νόμος 551 τοῦ 1915 περὶ ἀτυχημάτων, καθορίζων ἕμως ἐπ' ἀπαξ ἀποζημίωσιν καὶ οὐχὶ σύνταξιν. Εἰς τινὰ καταστατικά ὡς π.δ.χ. Δήμου Ἀθηναίων ἀρθ. 86, 106, Σιδ. Π. Α. Π. ἀρθ. 76, Ἡλεκτρικῆς Ἑταιρίας ἀρθ. 9, συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ τυχαῖα ἀτυχήματα, διότι πρέχεται σύνταξις, ἀνεξαρτήτως χρόνου ὑπηρεσίας καὶ εἰς τὸν πεθόντα ἐκ βιαίου σμυδάντος ἐν τῇ ἐκτελέσει ὑπηρεσίας.

Ἡ εἰσιφίς ἐργασίας (chômage, γεγονός συνήθιστα εἰς τὰς σημερινὰς κοινωνίας, δυνάμενον νὰ ἐπέλθῃ ἐκ διαφόρων λόγων, κρίσεων, διακοπῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, περιορισμοῦ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἀποτελεῖ ἓνα τῶν μεγαλύτερων κινδύνων, οἵτινες ἀπειλοῦσι τὸν ἐργαζόμενον. Εἶναι πράγματι λυπηρὸν νὰ ἔχῃ τις τὴν θέλησιν νὰ ἐργασθῇ, νὰ κρούῃ τὰς θύρας ἐκλιπαρῶν ἐργασίαν καὶ διαρκῶς ν' ἀποκρῦνται καὶ κινδυνεύῃ ν' ἀποθάνῃ ἐξ ἀσιτίας αὐτοῦ καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ. Παρ' ἅλα ταῦτα τὸ ζήτημα εἶναι ἐκ τῶν ἐυσχερεστέρων πρὸς λύσιν καὶ ἐν σμπεριελήφθη μέχρι τοῦδε εἰς τὰς κρατικὰς διὰ τῆς ἀσφαλείας ἐπιδιωχθείσας διαρρυθμίσεις. Οἱ σοσιαλισταὶ ὑπεστήριξαν τὸ δικαίωμα παντὸς πολίτου ὅπως τὸ Κράτος ἐξασφαλίσῃ αὐτῷ ἐργασίαν (droit au travail) καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἐπαναστάσις τοῦ 1848 συνέστησε τὰ λεγόμενα ateliers nationaux (ἐθνικὰ ἐργαστήρια), εἰς ἃ ὄφειλε νὰ παρέχεται ἐργασία εἰς πάντα αἰτούντα. Το σῶστημα ἐναυάγησεν ἕνεκα τῆς πανταχόθεν ἐπιμιουργηθείσης πληθώρας προσερχομένων καὶ τὰ ἐργαστήρια διελύθησαν διὰ τῆς βίας. Χάριν θεραπείας συνεστήθησαν κρατικὰ γραφεῖα πρὸς εἰσρεσιῶν ἐργασίας, αἵτινα φροντίζουσι διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν στερουμένων τοιαύτης καὶ καθοδήγησιν τῶν νέων πρὸς ἐκλογὴν ἐπαγγέλματος, ἐνθα παρευσιάζεται ζήτησις.

Ἡ ἀσφάλεια, ἡ διὰ συνεισφορᾶς καταρτιζομένη, ὅπως παρέχη μέρος τοῦ μισθοῦ εἰς τὰς περιπτώσεις ἐλλείψεως ἐργασίας καὶ ἐφ' ὅσον αὕτη διαρκεῖ, δὲν παρουσιάζει εὐκολον λύσιν, πρὸ παντὸς θιότι, ἐκτὸς τοῦ μὴ προϋπολογισμοῦ τῆς ἐκτάσεως τοῦ κινδύνου τούτου, καθίσταται ἀδύνατον νὰ ἐξερευνηθῶσι τὰ αἰτια τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν ἀρωγὴν, ἐὰν αὕτη συμβαίη οὐχὶ κατόπιν προσπαθείας πρὸς εὐρεσιν ἐργασίας, ἀλλ' ἔνεκεν τῆς ἐπιθυμίας πρὸς ἀπαφυγὴν ἐργασίας ἐξ ὀκνηρίας.

Ἡ Ἀγγλία ἐν τούτοις, εἰσήλθεν εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ὁδόν. Διὰ νόμου τοῦ 1909, ἐπεβλήθη μικρὰ συνεισφορά τῶν ἐργατῶν, ἣν τὸ Κράτος συμπληροῖ, ὥστε νὰ χορηγῆται εἰς τὸν ἐργάτην ἐπὶ δέκα πέντε κατ' ἀνώτατον ἐβδομάδας ἐν σελίνοιον ἡμερησίως. Τὸ σύστημα συμπληροῦται διὰ τῆς ὑπάρξεως ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς ἀπάσας τὰς βιομηχανικὰς πόλεις γραφείων εὐρέσεως ἐργασίας καὶ οὕτω ἀποφεύγονται αἱ ψευδεῖς δηλώσεις. Πληρέστερον ἐκανόνισεν ὅλως τελευταίως ἡ Act τοῦ 1924, καθ' ἣν ἕκαστος ἄρρην ἐργάτην, στερούμενος ἐργασίας, λαμβάνει 18 σελ. ἐβδομαδιαίως καὶ ἐκάστη γυνὴ 15 σελ. Συνεισφέρουσι δὲ 10 πένας τὴν ἐβδομάδα οἱ ἐργοῦδοι. 9 οἱ ἐργάται καὶ 6 3/4 τὸ Κράτος.

Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ μεγάλου πολέμου, αὐξηθέντος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μὴ δυναμένων νὰ εὐρωσιν ἐργασίαν, εἰς τὸν ἀριθμὸν προσετίθεντο καὶ ἐκείνοι, οἵτινες ἔνεκεν τῆς μεταβολῆς τῶν περιστάσεων, περιτλήθον εἰς πέναν, ἐλήφθησαν παρὰ τῶν διαφόρων Κρατῶν ἐξαιρετικὰ μέτρα πρὸς περοχὴν ἀρωγῆς.

IV Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία δὲν ὑστέρησε καὶ μάλιστα προηγήθη τῶν πολὺ βραδύτερον ὑπὸ τῶν διαφόρων Κρατῶν ληφθέντων μέτρων. Διάφοροι φιλόανθρωποι προσεπάθησαν νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῶν διαφόρους διαρρυθμίσεις τεινούσας εἰς βελτίωσιν τοῦ βίου τῶν ἐργατῶν. Συνέστησαν συσσίτια, ὅπως παρέχεται εὐθηνὴ καὶ καλὴ τροφή, ἔλαβον μέτρα διὰ τὴν παροχὴν ἰατρικῆς περιθάλψεως καὶ φαρμάκων, διὰ τὴν προμήθειαν εἰς τοὺς ἐργάτας εἰς καλυτέρας τιμὰς τροφίμων καὶ ἐνδυμάτων, ἐπιτυχανομένων διὰ χονδρικῶν ἀγορῶν, ἐφρόντισαν διὰ τὴν οἰκοδόμησιν καταλλήλων οἰκημάτων διὰ τοὺς ἐργάτας πλησίον τῶν ἐργοστασίων (ἐργατικαὶ πόλεις), πολλάκις μετὰ τοιαύτης τελειότητος ἀπὸ ἀπόψεως ὑγιεινῆς καὶ ἀνέσεως (ὥστε ἐκλήθησαν garden cities—κῆποι πόλεις), ἔδωκαν συμμετοχὴν εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐκ τῶν πρώτων ἀλλὰ καὶ τῶν μεγαλυτέρων ἰδεολόγων φιλανθρώπων ὑπῆρξαν ὁ Owen, ὃν ἤδη ἐμνημονεύσαμεν, καὶ ὅστις εἰσήγαγε κλειστάς δρας διαρ-

ρυθμίσεις εἰς τὸ μέγα ἐργαστάσιόν του, ἕπως καταστήσῃ ἀνθρωπινώτερον τὸν βίον τῶν ἐργαζομένων καὶ ἰδίως ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἐργατῶν.

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τῆς ἀτομικῆς ταύτης δράσεως ὀρισμένων ἀτόμων, ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἐδράσε διὰ τοῦ συστήματος τῶν συνεταιρισμῶν καὶ πρὸ παντὸς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ἀσθενείας. Τοιαῦται εἰσὶν αἱ ἑταιρεῖαι ἀλληλοβοηθείας (sociétés de secours mutuel, friendly societies), αἵτινες διὰ μικρὰς συνεισφορὰς, ἀναλαμβάνουσι τὰς δαπάνας φαρμάκων καὶ ἰατροῦ, τὰ ἐξόδα κηδείας, παροχὴν ἀποζημιώσεως κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀσθενείας, ἐξισουμένης συνήθως πρὸς τὸ 1/2 τῆς μισθοδοσίας, μικρὰν βοήθειαν εἰς τὴν χήραν καὶ ὀρφανὰ καὶ ἐνίοτε μικρὰν σύνταξιν διὰ τὸ γῆρας. Τοιαῦτα ταμεία ἀλληλοβοηθείας συνεστήθησαν ἐν Ἑλλάδι τὸ μὲν ὡς ὀργανισμοὶ αὐτοτελεῖς, δεχόμενοι ἀδιακρίτως μέλη, τὸ δὲ ὡς Ταμεία τῶν ἐργατῶν ἢ ὑπαλλήλων μιᾶς ἐπιχειρήσεως καὶ ὡς παραρτήματα τοῦ ταμείου συντάξεων. Μνημονεύομεν τὸ ἕλος τελευταίως συσταθὲν τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν τοῦ ἐν Λίμνῃ τῆς Εὐβοίας μεταλλείου λευκολίθου, δι' οὗ παρέχονται βοηθήματα εἰς τὰς περιπτώσεις ἀσθενείας καὶ ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν καὶ καταβάλλονται τὰ ἐξόδα τῆς κηδείας.

Αἱ ἰδιωτικαὶ μεγαλύτεραι ἐπιχειρήσεις συνέστησαν, ἐξ οἰκείας προαιρέσεως Ταμεία Συντάξεων, ἀποβλέποντα εἰς τὴν παροχὴν ἀρωγῆς εἰς τὸ προσωπικὸν αὐτῶν. Τὰ Ταμεία ταῦτα, εἰ καὶ διαφέροντα ἐν πολλοῖς ἐν ταῖς λεπτομερείαις, κατὰ τὸ καταβαλλόμενον ποσοστὸν ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου καὶ τοῦ ἰδρύματος, κατὰ τὰ ἀπαιτούμενα ἐτη ὑπηρεσίας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἕπως ἀποκτηθῇ ἡ σύνταξις, κατὰ τὴν ἡλικίαν, εἰς ἣν ἀρχίζει ἡ συμμετοχὴ κτλ., ἐμφανίζουσι κοινὸν συνήθη τύπον. Δὲν ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν προστασίαν ὄλων τῶν κινδύνων· ἐπιζητοῦσι μόνον πρὸ παντὸς νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν συντήρησιν τοῦ ὑπαλλήλου κατὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ διὰ παροχῆς ἀναλόγου συντάξεως. Ἡ σύνταξις παρέχεται ἅμα τῇ συμπληρώσει ὀρισμένης μεγάλης ἡλικίας 70 ἢ 65 ἐτῶν, ἀνεξαρτήτως ἐτῶν ὑπηρεσίας, ἢ τῇ συμπληρώσει ὀρισμένων ἐτῶν ὑπηρεσίας 35 ἢ 30 ἐτῶν, ἢ ἐν συνδυασμῷ ἡλικίας καὶ ἐτῶν ὑπηρεσίας. Ἐφ' ὅσον δὲ συμπληροῦνται μακροτέρα περίοδος ὑπηρεσίας, μειοῦται τὸ ἀπαιτούμενον ἔριον ἡλικίας ὡς π.χ. ἐπὶ ὑπηρεσίας 25 ἐτῶν, τὸ ἄρθρον 3 τοῦ καταστατικοῦ Ταμείου Συντάξεων τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς παρέχει σύνταξιν κατὰ τὸ 60ον ἔτος, τὸ καταστατικὸν τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἄρθρον 8ον παρέχει σύνταξιν εἰς τὸ 60ον ἔτος μετὰ συμπλήρωσιν ὑπηρεσίας μόνον δωδεκαετοῦς. Τὰ συνήθη ἐπίσης κατα-

στατικά ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καταβάλλουσι σύνταξιν εἰς τὰς χήρας καὶ ὄρφανὰ ὑπὸ περιορισμένους ὄρους καὶ μέχρις ὠρισμένου χρονικοῦ ὀρίου ἢ ὑπὸ τὸν ἕρον διατηρήσεως ὠρισμένων συνθηκῶν.

Εἶναι δῆλον ὅτι ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν τούτων Ταμείων δύο εἰσὶ κατὰ κανόνα οἱ συνεισφέροντες. Οἱ ὑπάλληλοι καὶ τὸ Ἴδρυμα. Ὁ τρίτος χορηγός, τὸ Κράτος, δὲν μετέχει. Πρόκειται ἰδιωτικῆ διαρρῦθμισις, ἣν εἰσάγουσιν οἱ ἰδιωτικοὶ μεγάλοι ὄργανισμοί, ὑφιστάμενοι καὶ αὐτοὶ θυσίας, χάριν τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν. Ἐφ' ὅσον ὁμοῦ διδεται εἰς τὸ σύστημα γενικότερα μορφή, ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος θέλει νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀσφάλειαν, τοῦτ' ὅπερ καθίσταται ἀναγκαῖον, διότι αἱ μικραὶ ἐπιχειρήσεις, ἔχουσαι περιορισμένον ἀριθμὸν προσωπικοῦ, δὲν δύνανται νὰ συστήσωσι τοιαῦτα Ταμεῖα καὶ ἐφ' ὅσον κατὰ συνέπειαν πρόκειται νὰ ἰδρυθῶσι γενικὰ Ταμεῖα, περιλαμβάνοντα μέγαν ἀριθμὸν μετόχων ἐκ διαφόρων ἐπιχειρήσεων, καθίσταται ἐπιβεβλημένη ἡ κρατικὴ συνεισφορά. Ἐπὲρ τῶν Ταμείων τοῦ προσωπικοῦ νομικῶν προσώπων τοῦ Δημοσίου δικαίου συνήθως ἐπιβάλλονται ὠρισμένοι τινες φορολογίαι, ὡς καὶ ἐπὲρ τῶν Ταμείων μεγαλυτέρων ἐπιχειρήσεων γενικωτέρου χαρακτῆρος. (Καταστατικὸν τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἀρθρον 2, Ἐταιρίαις Σ Π Α Π ἀρθρον 2).

Ἐκ τῶν ἄνω δείκνυται: ὅτι τὰ συνήθη ἰδιωτικὰ Ταμεῖα περιορίζονται ἐντὸς στενῆς ὠρισμένης ἀκτίδος, παρέχοντα προστασίαν συνήθως εἰς μόνον μίαν περίπτωσιν. Ἐξέρχονται ὅθεν ἐκτελῶς τῆς περιοχῆς τῶν Ταμείων τούτων πολλαὶ ἕτεραι ἀτυχεῖς περιστάσεις τοῦ βίου, αἵτινες δέονται προστασίας. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον σημεῖον εἶναι ὅτι ἡ σύνταξις, ὅφ' ἂς προϋποθέσῃ διδεται, δὲν παρέχει τὴν θέουσαν ἀρωγὴν καὶ μᾶλλον ἀποτελεσματικὴ εἶναι ἡ προχοῇ ἑνὸς ποσοῦ, ὅπερ γίνεται κτήμα τοῦ δικαιοῦχου καὶ ἐπὶ τούτου θὰ ἐπανέλθω λεπτομερέστερον ἐν ταῖς ἐπομένοις.

V. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΗ ΒΑΣΙΣ. ΠΟΙΟΙ ΟΙ ΣΥΝΕΙΣΦΕΡΟΝΤΕΣ

Ἡ ὀρθόδοξος σχολή (école libérale) ἀποκρούει ἐν γένει πᾶσιν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν. Ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει ν' ἀριεταίεθαι ἐλεύθερος, ὅπως διαθέτῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν, μὴ ἐπιτρεπομένου οὐδενὸς ἐξαναγκασμοῦ ὅστις, ἀνεὶ νὰ ἐπιτυχᾶν τὸν σκοπὸν, ἐπιφέρει τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα, διότι γίνεται ἀρρομή, ὅπως ὁ οὖτο μετέχων τοῦ Ταμείου, θεωρῇ ὅτι ἐπραξεν ὅ,τι ἐπρεπε νὰ πράξῃ καὶ ἐφυσυχάζει πλέον, μὴ ἐξοικονομῶν περὶ κτήρα καὶ ἐποταμιεύων. Κτετὰ τὴν σχολὴν τούτην, ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν ὑποστηριζόντων τὰ παντὸς εἶδους ταμεῖα ταῦτα, ὅτι διὰ τού-

των τίθεται έμποδών ή άδευδαιότης και τὸ πρόσωπον, διὰ τῆς άσφαλίσεως δολων τῶν έπαπειλούντων αὐτὸ κινδύνων, έφησυχάζων πλέον, θ' άναπτύξη περισσοτέραν δρᾶσιν, άντικρούεται διὰ τοῦ ότι ή ένεργητικότης άναπτύσσεται διὰ τοῦ συναγωνισμοῦ και τῆς ανάγκης· ή προσωπική πρωτοβουλία, τὸ αίσθημα τῆς οίκονομίας δὲν άναπτύσσονται εἰμὶ ὑπὸ τὴν έπήρειαυ τῆς προσωπικῆς εὐθύνης. Έκει ένθα, φρονοῦσιν· ότι δημιουργοῦσι τὴν ανεξαρτησίαν, έπέρχεται ὡς άποτέλεσμα αληθῆς εξάρτησις, δι' ής καταστρέφονται ή εὐθύνη, ή βούλησις και ή πρωτοβουλία (Paul Leroy Beaulieu C. E. P. 1914 IV σελ 368 και Liesse εις Econ. Français 5/5/23 και 13/10/23). "Άλλως τε δὲ ὁ οὕτω άσφαλιζόμενος στερεΐται τοῦ δικαιώματος νὰ χρησιμοποίηση τὰς οίκονομίας του κατ' άρέσειαν, διότι διὰ τοῦ Ταμείου επιβάλλεται αὐτῷ ὠρισμένος τρόπος άποταμιεύσεως, ὅστις πιθανῶς δι' αὐτὸν δὲν εἶναι ὁ συμφερότερος. Έν πάτῃ περιπτώσει τὸ Κράτος εὐδέποτε έπιτρέπεται νὰ ὑποχρεώση αἰονόηποτε ὅπως άποταμιεύῃ και νὰ στερῇ αὐτὸν τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ελευθερίας. Έκαστος, εὐν εἶναι προνοητικός, θὰ φροντίσῃ νὰ καταστῇ έπαρκής.

Τὸ περίεργον ὅμως εἶναι ότι οἱ ἄκρι σοσιαλισταὶ άποκρούουσι επίσης τὰ τοιαῦτα Ταμεία, άναχωροῦντες ἀπὸ άλλης επιχειρηματολογίας. Αἱ τοιαῦται παραχωρήσεις εκ μέρους τοῦ άστικοῦ Κράτους άποτελοῦσι τὸ ριπτόμενον δόλωμα εις τοὺς προλεταρίους, ὅπως οὗτοι δεχόμενοι τὰ ψυχία εκ τῆς πλουσίας τραπέζης τῶν άστών, έφησυχάζωσι και μὴ άσκῶσι τὰ κυριαρχικά αὐτῶν δικαιώματα. Διὰ τῶν τοιούτων παραχωρήσεων άπομακρύνεται ή στιγμή τῆς κατασυντρέψεως τῆς κεφαλαιοκρατίας.

Εἰς τὰ έπιχειρήματα ταῦτα τῆς κλασικῆς σχολῆς δύναται ν' άπαντηθῇ ότι κατὰ κανόνα οἱ μισθοὶ εὲν έπιτρέπουσι τόσον άντεον τὴν συντήρησιν, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ άνευ κόπων και στερήσεων ή άποταμίευσις ἔστω και μικροτάτων ποσῶν. Όφείλομεν νὰ προϋποθέσωμεν μεγάλην δύναμιν χαρακτήρος εις εκείνον, ὅστις θὰ κατορθώτῃ, ὦν ὑπάλληλος ή εργάτης ν' άποταμιεύσῃ. Όφείλει ὅθεν νὰ λαμβάνηται· φρονίς, ὅπως εξασφαλιζέται ή συντήρησις τῶν άκτημόνων και εργασθέντων διὰ μικρᾶς κρατήσεως εκ τῶν άπολαυῶν αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο και ή Πολιτεία έχει καθήκον και συμφέρον και οἱ εργοῦδοτεὶ καθήκον νὰ εξασφαλίσωσι τὴν συντήρησιν εκείνων, οἵτινες συνεισφέρουσι επί μακρὰ ἔτη τὴν εργασίαν των και συνετέλεσαν εις τὴν προαγωγήν τῆς επιχειρήσεως και έν γένει τῆς οίκονομικῆς ζωῆς.

Μετὰ τῆς άνω άντιθέσεως γνώμῶν συνέχεται τὸ ζήτημα τοῦ ὀποχρεωτικοῦ τῆς συμμετοχῆς ή τῆς εξαρτήσεως ταύτης εκ τῆς ελευθερίας βουλήσεως. Όπως αἱ άσφάλειαὶ αὗται εκπληρώσωσι τὸν προορισμὸν αὐ-

τῶν, εἶναι ἐπιβεβλημένη ἢ ὑποχρεωτικὴ συμμετοχὴ. Ἐὰν ἡ Πολιτεία ἔχῃ συμφέρον νὰ εἰσαγάγῃ τὰς τοιαύτας ἀσφαλείας, ἐὰν κρίνῃ χάριν τῆς κοινωνικῆς ἐλληλεγγύης καὶ σκοπιμότητος εἶτι ὀφείλουσι νὰ ληφθῶσι τὰ θέοντα μέτρα πρὸς ἐπιβίωσιν τῶν ζεινῶν τούτων τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν δικαιόυται ν' ἀφίσχῃ τὴν πραγματοποιήσῃν εἰς τὴν καλὴν θέλησιν τῶν ἐνδιαφερομένων. Δὲν δικαιόυται νὰ εἴπῃ ὡς τὸ Βέλγιον «Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ ᾖσαι προνοητικὸς, δὲν ἐνδιαφέρομαι διὰ σέ, ἐὰν θέλῃς, θὰ προσθέσω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν συνεισφοράν σου» Ἄλλως τε δὲ ἡ προαιρετικὴ συμμετοχὴ στερεῖ τὸ Ταμεῖον τῆς σκευδαιστέρως αὐτοῦ θάσεως, τῆς γνώσεως τῶν μελλόντων νὰ συμπεθέξωσι καὶ ἐν περιπτώσει ἀποχῆς πολλῶν, ἐπαρκούς ἀριθμοῦ μελῶν.

Ἐν ἐκ τῶν σκευδαιστέρων ζητημάτων, ἀπασχολήσαν καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν πράξιν καὶ διαφόρως λυθὲν ὑπὸ τῶν διαφόρων νομοθεσιῶν ἀποτελεῖ τίνες εἰσὶν εἰ ὀφείλονται νὰ συνεισφέρωσι, τίνες εἰσὶν ἐκεῖνοι, εἴτινες ὀφείλουσι νὰ καταθέτωσιν ἐν τῷ χρόνῳ τὰ ἀναγκαῖα μέσα, ἕπως συσσωρευθῇ ἐν κεφάλαιον καὶ ἐκπληρωθῶσιν εἰ σκοποὶ τοῦ Ταμείου, καὶ κατὰ πῶσον ποσοστὸν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς διαφόρους ὑπὸ τῆς ἀσφαλείας ἐπιδικωμένους σκοπούς. Οἱ συνεισφέροντες εἰσὶ : Α. Ἐκεῖνοι ὑπὲρ ὧν συνιστάται τὸ Ταμεῖον. Φυσικὸν εἶναι καὶ προσπίπτον εἰς τὴν πρώτην ἀντίληψιν ὅτι εἰ μέτοχοι τοῦ Ταμείου, οἵτινες θὰ ἔχωσι τὰ ἐξ αὐτοῦ πλεονεκτήματα, ὀφείλουσι νὰ καταβάλωσι τὰ ἀναγκαῖα μέσα. Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐπρόκειτο ἀπλῶς καὶ μόνον περὶ μιᾶς ἐξανγκαστικῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τὸ Ταμεῖον Συντάξεων δὲν θὰ ἀπετέλει ἢ μίαν ἀσφάλειαν εἰσοδήματος (assurance de rente). Ὅδτω μόνον προεικδοτούμενον, εἴν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκπληρωθῇ οὐδένα σκοπὸν ἢ, ἵνα τοῦτο καταστῇ δυνατόν, αἱ συνεισφοραὶ τῶν μετόχων θὰ ἀπητείτο νὰ ὦσι πολὺ μεγάλα καὶ ἄτινα βάρη οὗτοι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ βαστάσωσι. Β. Οἱ ἐργοδοταί. Ἡ συνεισφορὰ αὕτη κανονίζεται κατὰ κανόνα ἴση πρὸς τὸ ποσοστὸν τῆς συνεισφορᾶς τοῦ μετόχου. Αὕτη βασίζεται ἐπὶ τοῦ εἶναι εἰς δίκαιον ὅπως ὁ ἐργοδοτὴς συνεισφέρῃ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν προσώπων ἐκείνων, ἄτινα εἰργάσθησαν δι' αὐτόν. Ὁ ἐργοδοτὴς ἀναλαμβάνων μίαν ἐργασίαν, ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὅπ' ὄψει του καὶ τὰς προσθέτους τούτας ὑποχρεώσεις καὶ ἐπὶ τῇ θάσει τούτων νὰ ποιήσῃται τὸν προϋπολογισμὸν διὰ τὸ καλὸν τέλος τῆς ἐπιχειρήσεως. Πολλάκις ἐταιρεῖται μεγαλύτερας ἐκτάσεως, ὡς τραπεζιτικοὶ ἢ γενικωτέρου χαρακτήρος ὡς σιδηροδρομικοὶ, ἐκτὸς τῆς μηνιαίας συνεισφορᾶς, προεικδοτοῦσι τὸ Ταμεῖον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δι' ἐνὸς ποσοῦ ἢ καταβάλλουσιν ἐτησίως καὶ ἕτερον ποσοῦν ἢ δίδουσι ποσοστὸν ἐπὶ τῶν κερδῶν αὐτῶν. Γ. Τὸ Κράτος. Ἡ

συνεισφορά αὐτῆ τοῦ Κράτους, κανονιζομένη ἐκ τῶν προτέρων ἢ συνισταμένη εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἐνὸς ἐλαχίστου ποσοῦ συντάξεως, βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀλληλεγγύης ὄλων τῶν πολιτῶν, οἵτινες ἐπωφελοῦνται ἐκ τῆς ἐργασίας ὄλων καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν ἀγαθῶν, εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ὁποίων εἰργάσθησαν οἱ μέτοχοι τῶν Ταμείων. Ἄλλως τε δὲ ἡ παραμέλησις τῆς προστασίας τῶν προσώπων τούτων. θὰ ἐπιφέρει τὴν κατὰ πτωσιν αὐτῶν εἰς ἀλήττας καὶ ἐπίκτας, οὓς θὰ ὑποχρεωθῆ τὸ Κράτος νὰ διατρέφῃ καὶ ἐκτὸς τούτου πρόκειται οἱ κίνδυνοι δικασλεύσεως καὶ αὐτῆς τῆς ἐννόμου τάξεως.

Ἐκτὸς τῆς καταβολῆς ποσοστοῦ 5 ἢ 6 % ἐπὶ τῆς ὑπαλληλικῆς μισθοδοσίας, ἐπιβάλλονται καὶ τινες ἑτεροὶ καταβολαὶ ὡς ἡ συνεισφορά τῆς πρώτης μισθοδοσίας ἐνὸς μηνός, τῶν αὐξήσεων μισθοδοσίας ἐνὸς ἢ δύο μηνῶν, ποσοστοῦ ἐπὶ πέντε ἰσχυρῶν ἡμερῶν ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ποσοστῶν διοικητικῶν Συμβουλίων. Διευθυντῶν κτλ. Κατὰ πρωτότυπον διάταξιν τοῦ Καταστατικοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἀρθρ. 9 ἐπὶ παραχωρήσεως ἀξίας ἀνευ ἀποδοχῶν, ἡ μισθοδοσία καταβάλλεται ὁλόκληρος εἰς τὸ Ταμεῖον Συντάξεων.

VI. ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΗΘΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ.

Τὸ Ταμεῖον Συντάξεων, ὑπὸ τὸν συνήθη τύπον, δὲν δύναται ν' ἀνταποκριθῆ εἰς ὄλους τοὺς σκοπούς, εἰς οὓς ὀφείλει νὰ ἀποδλέψῃ ἢ ἐξασφάλισις τῆς συντηρήσεως τῶν ἐργαζομένων τάξεων, διότι:

1) Οἱ μαθηματικοὶ ὑπολογισμοὶ διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν Ταμείων τούτων δὲν δύναται νὰ μᾶς δώσουν ἀσφαλῆ διδόμενα. Οἱ ἀναλογισταί, διὰ τοῦ λογισμοῦ τῶν πιθανοτήτων, ἐπὶ τῶν στοιχείων, ἅτινα δίδονται αὐτοῖς, ἐξάγουσι τὰ ἀποτελέσματά των. Ὁ μέσος ἔμμος ἐτήσιος ὄρος τῶν στοιχείων τούτων δὲν δύναται πάντοτε νὰ προσδιορισθῆ, ἰδίως ἔτιαν πρόκειται, ἐκτὸς τοῦ γήρατος, νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει πλείεστι ἔτι: ἑτεροὶ περιπτώσεις ὡς ἀνικνότης πρὸς ἐργασίαν, ἢ ἐπιβία κ. ὁ πρόωρος θάνατος, τὰ οἰκογενειακὰ βάρη, ἢ ἡλικία τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δικαιούχου δικαιουμένων προσώπων, αἱ παύσεις καὶ ἀποχωρήσεις τῶν ὑπαλλήλων κτλ. Ἄλλ' ἔτι δυσχερέστερος καθίσταται ὁ προὑπολογισμός, προκειμένου περὶ ἔργου διαρκείας ἀπεριορίστου, ἔνεκεν τοῦ δυνατοῦ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἐπιτοκίου. Οἱ ὑπολογισμοὶ γίνονται ἐπὶ τῇ βᾶσει ὀρισμένου ἐπιτοκίου, καθ' ὃ θὰ δύνανται νὰ ἐκτακίζωνται τὰ συσσωρευόμενα κεφάλαια. Ἡ πτώσις τοῦ ἐπιτοκίου ἀναιρέπει πάντεσ ὑπολογισμῶν. Οἱ ὑπολογισμοὶ ἐπίσης περὶ ἀσφαλῆστερα διδόμενα ἐπὶ μεγάλου ἀρι-

θμοῦ ἀσφαλιζομένων καὶ συνεπῶς καθίστανται ἐντελῶς ὑποθετικοί, προκειμένου περὶ Ταμείων ἰδιωτικῶν, ἐν οἷς ὁ ἀριθμὸς, δὲν ἔκτασιν καὶ ἀνέχῃ ἢ ἐπιχειρήσεις, εἶναι πάντοτε περιορισμένους.

Τὴν ἀνακρίθειαν τῶν προϋπολογισμῶν προσεπάθησαν τὰ πλεῖστα ἰδρύματα ν' ἀποσοδήσωσι διὰ συμπληρωτικῶν διατάξεων. Ἡ ἀπόφασις τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἀπὸ 13)2)1902 ὤρισεν ὅτι «Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἐν τέλει ἐκάστου ἔτους συμπληροῖ πᾶν τυχὸν ἔλλειμμα τοῦ Ταμείου». Συμβαίνει ὅθεν τὸ ἕτερον ἐκ τῶν δύο ἢ τὸ Ταμεῖον ἐξαντλεῖται προῶπως ἢ συλλέγει πέραν τοῦ θέοντος ποσά, εἰς βάρος τῶν ἀσφαλιζομένων.

2) Τὸ Ταμεῖον Συντάξεων ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς συντηρήσεως τοῦ ὑπαλλήλου ὑφ' ὠρισμένας προϋποθέσεις ἡλικίας καὶ ὑπηρεσίας, παραβλέπει δ' ἐντελῶς πάσας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὑπάρχει ἀνάγκη βοήθειας ἢ πράττει τοῦτο κατ' ἐξαίρεσιν καὶ ὅλως ἀνεπαρκῶς. Ἀπορρίπτει ἐκτὸς τῆς σφαίρας τῆς ἐνεργείας του πᾶσαν ἀρωγὴν εἰς πάντα τὰ ἕτερα δυστυχῆ, περιστατικὰ τοῦ βίου, ὡς εἰσὶν ἡ ἀσθένεια, ἡ ἀνικανότης πρὸς ἐργασίαν, ὁ πρόωπος θάνατος, δι' ἃ ἡ μέριμνα τυγχάνει πλέον ἐπιείγουσα καὶ ἐπιβεβλημένη ἢ ἡ παρεχομένη βοήθεια πολλάκις μὴ ἀναγκαῖα, εἰς τὸ γίρας. Καὶ ἤδη εἰδικότερον:

α) Τὸ ἀμιγῆς Ταμεῖον Συντάξεων ἐν φροντίζει καθόλου διὰ τὴν οἰκογενεῖαν, ἰδίως τὴν χήραν καὶ τὰ ὄρφανά, ἐν ᾧ βεβαίως διὰ τὸν οἰκογενειάρχην ὑπάλληλον προτιμωτέρα ἤηλεν εἶσθαι ἡ ἐξασφάλισις τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἔταν ἀποσιώσῃ ἢ ἑαυτοῦ, ἐν ὅσῃ ζῇ διὰ τὸ γήρας του, ὅτε πιθανῶς θὰ ἠδύνατο ἔτι νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ συντηρηθῇ. Οὕτω τὸ Καταστατικὸν τῆς ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρείας ἢ Ἐθνικῆς οὐδόλως φροντίζει διὰ χήρας καὶ ὄρφανά ἐν ἄρθρῳ ἢ ἀναγράφεται «Οἱ κληρονόμοι τῶν ἀποσιούντων ἐν ἐνεργείᾳ ὑπαλλήλων, λαμβάνουν τὰς καταθέσεις τοῦ κληρονομούμενου ἀτόκως, ἀφαιρέσει τῶν τυχόν πρὸς τὴν ἐταιρίαν προσωπικῶν χρεῶν». Ἐν τούτοις τὰ πλεῖστα καταστατικὰ παρέχουσι ἀρωγὴν εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανά, ἀλλ' οὐχὶ ἐπαρκῆ καὶ ὑπὸ πολλοῦς περιορισμοῦς. Αὐτὴ συνήθως εἶναι ἰση πρὸς τὸ 1)2) τῆς συντάξεως τοῦ ὑπαλλήλου ἢ ὑπὸ περιστάσεις πλειόνων προσώπων εἰς τὰ 3)4). Τὸ Καταστατικὸν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἄρθρον 13 ἀπαιτεῖ ἕνα ἢ χήρα μὴ ἔχῃ συζευχθῆ ἐντὸς τοῦ τελευταίου ἔτους τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀποκτῆσιν ντεσ δικαίωμα πρὸς σύνταξιν. Τὸ Comptoir d'Escompte φθάσκει πολὺ μακροτέρου ἀπαιτούν τὴν σύμφωνον τοῦ γάμου πρὸ διακλήρου πενταετίας.

Ἡ σύνταξις παύει ἅμα ἢ χήρα ἔλθῃ εἰς δεῦτερον γάμον ἢ ἐνηλικιω-

θῶσι τὰ ἀγγλικά τέκνα ἠφθάσωσιν ὠρισμένην ἡλικίαν ἔστω καὶ ἐλάσσονα τῆς ἐνγλικιότητος ἢ αἱ θυγατέρες συζευχθῶσιν. Κατὰ τὸ Καταστατικὸν τῆς Societé Générale ἄρθρον 20, ἡ σύνταξις τῶν ὄρφανῶν παύει ἅμα τὰ ἄρρενα φθάσῃσι τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας, τὰ θήλεα τὸ 18ον. Ἡ εἰάταξις αὐτῆ τῆς ἀγαμίας, ἰδίως διὰ τὰς θυγατέρας, καθίσταται ὀδῶς ἀδικος, ἐν ᾗ ἔπρεπε τὸναντίον νὰ καταβάλλεται προσπάθεια παροχῆς τῶν μέσων δι' ἐπιτυχίαν γάμου. Ἐν τούτοις εἰς νεώτερά τινα Καταστατικά ἀπαντῶμεν παρηγόρους τινὰς διατάξεις, ἣ καὶ ἔλῶς ἀνεπαρκῶς. Τὰ Καταστατικά Ταμείου Συντάξεων τοῦ Δῆμου Ἀθηναίων ἄρθρ. 10, τῆς Ἡλεκτρικῆς Ἑταιρίας ἄρθρον 10, τοῦ Σιδ. Α. Π. II, ἄρθρον 10 εἰδούσι πῶσόν τι ἅμα τὰ πρόσωπα ταῦτα ἔλθωσιν εἰς γάμον.

β) Ἐκτὸς τῆς γήραος καὶ τῶν ὄρφανῶν δὲν λαμβάνεται συνήθως πρόνοια δι' ἕτερα πρόσωπα. ἕτινα συνετῆρει ὁ ἀποδιώσας ὡς γονεῖς ὑπερήλικας ἢ ἀνικάνους πρὸς ἐργασίαν, ἀδελφοὺς, ἀδελφὰς ὡς καὶ διὰ τέκνα ἐγγλικά μὲν, ἀλλ' ἔνεκεν νόσου ἀνίκανα πρὸς κορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν. Εἰς πολλὰ Καταστατικά εὐρίσκωμεν καὶ ἐνταῦθα ἐξαιρέσεις (Δῆμου Ἀθηναίων ἄρθρον 8ον, Ἡλεκτρικῆς 10, Ἐθνικῆς Γραπέζης 14).

γ) Ὅλως ἀνεπαρκῶς ἐξασφαλίζει τὸ Ταμεῖον ἐν περιπτώσει ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν συνεπείᾳ νόσου, ἐπερχομένης πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς ἡλικίας καὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἀπονομὴν συντάξεως ἐτῶν ὑπηρεσίας. Συνήθως ἀπαιτεῖται δεκαετής ἢ εἰκοσαετής ὑπηρεσία, ὅπως ἀποκτηθῆ ἔνεκεν ἀνικανότητος δικαίωμα πρὸς σύνταξιν, μειουμένην ἀναλόγως τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας. Τὸ Καταστατικὸν Τραπεζῆς Ἀνατολῆς ἄρθρ. 7, ὅπως δοθῆ σύνταξις δι' ἀνικανότητα, ἀπαιτεῖ εἰκοσαετῆ ὑπηρεσίαν καὶ διὰ τοιαύτην ἐπερχομένην πρὸ τῆς εἰκυσαστίας, ἀποδίδει μόνον τὰς καταθέσεις ἐντόκως πρὸς 3%, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ πάλιν ὑπηρεσία πενταετής.

δ) Διὰ τοῦ Ταμείου Συντάξεων δὲν παρέχεται ἀρωγὴ εἰς τὰς περιστάσεις ἀσθενείας τοῦ ὑπαλλήλου δι' ἱατρικὴν περίθαλψιν, ἀγοράν φαρμάκων κτλ. οὔτε καταβάλλεται ἐπίδομά τι διὰ δαπάνας καλυτέρας συντηρήσεως πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς υγείας αὐτοῦ.

β) Τὸ Ταμεῖον Συντάξεων στερεῖται πάσης ἐλαστικότητος. Τὸ παρεχόμενον πῶσόν εἶναι πάντοτε τὸ αὐτό, ἅμα συμπληρωθῶσιν ὠρισμένα ὅρια ἡλικίας καὶ ὑπηρεσίας χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, αἵτινες δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν. Ἡ σύνταξις εἶναι μία καὶ ἡ αὐτῆ, ὑπολογιζομένη συνήθως ἐπὶ τοῦ μέσου ὄρου μισθοδοσίας τῶν τριῶν ἢ πέντε τελευταίων ἐτῶν ἢ καὶ μόνου τοῦ τελευταίου ἔτους, ἀδιαφόρως ἐὰν ὁ συνταξιούχος εἶναι ἔγγαμος ἢ

ἔχῃ τέκνα καὶ πόσα ἢ ἑτέρας υποχρεώσεις διὰ γονεῖς, ἀγάμους θυγατέρας κτλ. Ἡ ἔλλειψις ἐλαστικότητος παρουσιάζεται καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ σύνταξις μεταβαίνει εἰς τὴν χήραν ἢ ὄρφανά, ὅτε πάλιν δίδεται τὸ αὐτὸ ποσόν, ἀνεξαρτήτως ἀριθμοῦ προσώπων, ἐνὸς ἢ πλειόνων, μετ' ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων.

4) Διὰ τοῦ Ταμείου Συντάξεων δὲν λαμβάνεται οὐδεμίαν πρόνοιαν δι' ἐκείνους τοὺς ὑπαλλήλους, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ γείνωσι μέτοχοι τοῦ Ταμείου, ἰδίως ἔνεκεν τῆς ἡλικίας των ἢ δι' ἄλλους λόγους ὡς καὶ τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικόν. Καὶ ναὶ μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως παρουσιάζεται ὡς ἀνακόλουθον τὸ τοιοῦτον, διότι δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ παροχὴ συντάξεως ἢ ἐφ' ἅπαξ ποσοῦ εἰς ἐκείνους, οἵτινες οὐδὲν συνεισφέρουν πρὸς δημιουργίαν τοῦ Ταμείου. Παρ' ἔλα ταῦτα τὸ ζήτημα δὲν ἔχει οὐτω. Ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκ τῆς συναδελφότητος ἀλληλεγγύης καὶ τῆς συνεργασίας, τὸ ἔδρυμα συνεισφέρων καὶ συντελοῦν εἰς τὴν ἀύξησιν τῶν πόρων τοῦ Ταμείου, δικαιούται ν' ἀξιώσῃ, ὅπως ἐκ τῶν πόρων αὐτοῦ καὶ ἀναλόγως αὐτῶν, εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, περὶ αὐτῆς ἐν βοήθημα μικρότερον εἰς μὴ μετόχους ὑπαλλήλους.

5) Ἡ ἀνάμιξις τῶν καταβολῶν τοῦ προσωπικοῦ διὰ τῶν ἐπὶ τῶν μισθοδοσιῶν αὐτοῦ κρατήσεων μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη γινομένων συνεισφορῶν καὶ ἢ εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις ὁμοιόμορφος μεταχειρίσις ἀμφοτέρων τῶν πόρων τοῦ Ταμείου δὲν εἶναι οὔτε σκόπιμος οὔτε δίκαια. Ὅστω κατὰ τὸ Καταστατικὸν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἄρθρ. 15 «Ὁ συνταξιοῦχος ἀπόλλυσι τὸ πρὸς σύνταξιν δικαίωμα, ἐὰν παραιτηθῇ πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἑξῆς ἢ παυθῇ ἔνεκα παραπτώματος κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του». «Μόνον ὁ ἀπολυόμενος ἔνεκεν καταργήσεως θέσεως ἢ ὅταν ἡ ἀπόλυσις δὲν προέλθῃ ἐκ παραπτώματος αὐτοῦ, δικαιούται εἰς τὴν ἀπόληψιν τῶν παρ' αὐτοῦ καταβληθέντων κατὰ κανόνα ἐντόκως». Ἡ εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας τῆς παραιτήσεως ἢ ἔστω καὶ τῆς ἀπαλύσεως λόγῳ πειθαρχικῶν παραπτωμάτων κατακράτησις καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου καταβληθέντων πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Ταμείου δὲν δύναται ποσῶς νὰ δικαιολογηθῇ, διότι ἀποτελεῖ ἀθέμιτον καὶ ἐκτὸς ταύτου περιορίζει καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ὑπαλλήλου, εἰς τὴν προσωπικὴν κατάστασιν τοῦ ὁποῦο δύναται νὰ ἐπισυμβῶσι πλείστα περιστατικά, ἐπιβάλλοντα τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ.

Ὅτι κατέθεσεν ὁ ἴδιος πρέπει νὰ δύναται νὰ τὸ ἀποσύρῃ ἐντόκως οἰανδήποτε στιγμὴν καὶ ἐὰν ὄλως ἀδικαιολογητῶς ἀποχωρήσῃ τῆς ὑπηρεσίας. Δὲν ἐπιτρέπεται ὁ διὰ τῆς ἀπειλῆς τῆς ἀπωλείας ταύτης ἐξαναγκασμὸς τοῦ ὑπαλλήλου, ὅπως περὶ αὐτὴν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ. Ὑπάρχουσιν

Έτερα μέσα ήθικώτερα όπως συνδέσσει τὸν ὑπάλληλον πρὸς τὸ ἴδρυμα. ἔχει δ' ἐπίσης καὶ ὀλικὸν συμφέρον όπως παραμείνῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τὰ ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν ποσὰ ἐκ τῆς συνεισφορᾶς τοῦ ἐργοδότηου ὡς καὶ τῶν ἐτέρων πόρων τοῦ Ταμείου καὶ ἵνα ἀποχωρήσῃ, σημαίνει ὅτι πρόκειται σπουδαῖοι λόγοι τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἀποφάσεως. Τὴν ἀλληλεγγύην δὲν ὀφείλομεν νὰ ὠθησώμεν μέχρι τῶν ἀκροτάτων ὀρίων, ἀπαιτοῦντες πρὸς τοῦ ὑπαλλήλου, ὡπως ἀποχωρῶν, ἐγκαταλείψῃ ὑπὲρ τῶν συναδέλφων του, ὅ,τι κατέθεσεν ὁ ἴδιος ὅ,τι ἀφῆρθη ἐκ τῆς μισθοδοσίας του, ὅ,τι διὰ τοῦ ἰδρώτός του ἐκέρδισεν. Ἕτεροι πόροι τοῦ Ταμείου, οἱ προερχόμενοι ἐκ συνεισφορῶν τῆς τραπεζῆς ἢ ἐξ ἄλλων πηγῶν, εἰσὶν ἑκαῖνοι, ἐξ ὧν θὰ σχηματισθῶσι τὰ ἀναγκαῖα ποσὰ, ὡπως δοθῇ ἡ δέουσα ἀποζημίωσις καὶ ὡπως ἐκπληρωθῶσιν οἱ διάφοροι ἕτεροι σκοποὶ τοῦ Ταμείου.

Τὰ νεώτερα καταστατικὰ πασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν τραπεζῶν ἀποδίδουσι τὰς καταθέσεις ἐντόκως εἰς πάσας τὰς περιστάσεις ταύτας. Τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Comptoir National d' Escompte ἔχει οὕτω. « Les sociétaires demissionnaires ont droit au remboursement intégral de leurs cotisations personnelles avecinterêts ». Τὰ αὐτὰ καὶ κατὰ τὰ Καταστατικὰ τῆς Banca Commerciale Italiana, τῆς Société Générale κτλ. Καὶ πρὸς ἡμῖν νῦν παρατηρεῖται τὰσις ἐφαρμογῆς ὑγιεινέων ἀρχῶν. Το Καταστατικὸν τῆς Ἡλεκτρικῆς Ἑταιρίας ἄρθρον 8 ἀποδίδει τὰς καταθέσεις ἐντόκως πρὸς 4% εἰς τὸν ἀποχωροῦντα ὑπάλληλον, ἀλλὰ μετὰ πενταετῆ ὑπηρεσίαν. Τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἄρθρ. 17 ἀποδίδει ταύτας πάντοτε ἀλλ' ἀτόκως. Τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν ἄρθρ. 6 § 3 ἀποδίδει τὰς καταθέσεις ἐντόκως πρὸς 5%, κατόπιν δμως δεκαετοῦς ὑπηρεσίας καὶ ἀτόκως μετὰ πενταετῆ.

6) Οὐδεμία παρέχεται περαιτέρω συνδρομὴ εἰς τοὺς ἀπολυμένους ὑπαλλήλους οὐχὶ ἐκ πείσματος αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ λόγων ἰσωτερικῆς ὑπηρεσίας π.χ. καταργήσεως θέσεως, ἐφαρμογῆς οἰκονομιῶν κτλ. Εἰς τοὺς οὕτω ἀποχωροῦντας ὑπαλλήλους καταβαλλονται συνήθως αἱ καταθέσεις αὐτῶν μετὰ μικροῦ τόκου. Κατὰ τὸ Καταστατικὸν τῆς Τραπεζῆς Ἀνατολῆς ἄρθρ. 7 ἵνα ὁ ἀπολυόμενος λάβῃ τὰς καταθέσεις του μετ' οἷο ἀπαιτεῖται πενταετῆς συνεισφορὰ εἰς τὸ Ταμεῖον. Τὸ Καταστατικὸν τῆς Ἡλεκτρικῆς Ἑταιρίας ἄρθρ. 96 παρέχει σύνταξιν εἰς τὸν ἀνευ λόγου ἀπολυόμενον ὑπάλληλον μετὰ δεκαπενταετῆ ὑπηρεσίαν. Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἀποδίδει τὰς καταθέσεις τοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἴσον ποσὸν ἐκ τῶν γινομένων καταβολῶν τῆς Τραπεζῆς.

Συναλόντι τὸ Ταμεῖον Συντάξεων, ὡς συνήθως διαρρυθμίζεται, μειο-

νεκται κυρίως διότι ὁ ὑπάλληλος καταθέτει κεφάλαιον, ὅπερ εἰς πλείστας ὄσας περιστάσεις ἀπόλλυται δι' αὐτόν, ὅπερ μόνον χρησιμοποιεῖται πρὸς ἀπόκτησιν συντάξεως, ἐὰν οὗτος συμπληρώσῃ μεγάλην ἡλικίαν π.χ. 60, 65 ἐτῶν καὶ ὠρισμένα ἔτη ὑπηρεσίας π.χ. 20, 25, 30 ἐτῶν. Καταθέτει à fonds perdu ὡς λέγει ὁ Gide.

VII. ANTI ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΕΦ' ΑΠΑΞ ΠΟΣΩΝ

Διὰ τοῦ Ταμείου Συντάξεων παρέχεται ὡς ἡ λέξις δεικνύει, χάριν συντηρήσεως, μηνιαίον ἐπίδομα, εἰς τὸν ἀποχωροῦντα ὑπάλληλον κατόπιν ὠρισμένων ἐτῶν ὑπηρεσίας καὶ συμπληρώσεως ὠρισμένης ἡλικίας ἢ κατ' ἐξαιρέσιν καὶ εἰς ἕτερα προσκαίμενα αὐτῷ πρόσωπα, χήραν καὶ ὄρφανά, ὑπὸ τινος προϋποθέσεως. Παρ' ἑλλην ὅμως ταύτην τὴν γενικότητα τῆς τοιαύτης ἐφαρμογῆς, δὲν παρέλκει τὸ ἐρώτημα ἐὰν δὲν θὰ ἦτο σκοπιμώτερον ἀντὶ συντάξεως νὰ παρέχεται ἐφ' ἀπαξ ἓν ποσὸν εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον. Καὶ τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησε πράγματι τὸ πρῶτον Καταστατικὸν τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν τοῦ 1900, ἀλλ' ἔλλειπας ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, ὥστε δὲν ἐξεπλήρωσε τὸν προορισμὸν του καὶ ἀντεκατεστάθη διὰ νέου ἐσχάτως, ὅπερ ἠκολούθησε τὴν πεπατημένην.

Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου θεωρῶ ὀρθότερας τὰς βάσεις τῆς ἐρθοδόξου σχολῆς. Ἐπαξ ἐξηγησάσαμεν τὸν ὑπάλληλον νὰ ἐξοικονομήσῃ καὶ ἀποταμιεύσῃ, δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ παρατείνωμεν τὴν κηδεμονίαν καὶ μετὰ τὴν σιγήν, καθ' ἣν δικαιούται νὰ λάβῃ τὸ ἀνήκον αὐτῷ. Τὸ ζήτημα δύναται νὰ τεθῇ ὑπὸ συζήτησιν προκειμένου περὶ ἐργατῶν, δι' οὗς πρόκειται ἄμεσος ὁ κίνδυνος, ἐνεκεν κτηθεισῶν κακῶν συνθησῶν, τῆς ἀμέσου διασπαθίσεως τοῦ χρήματος, ἐὰν δεθῇ αὐτοῖς ἓν ποσὸν ἀντὶ συντάξεως. Ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα προκειμένου περὶ ὑπαλλήλων. Ὁ ὑπάλληλος, μέτοχος τοῦ Ταμείου, ἀποχωρῶν κατόπιν εὐδοκίμου μακροχρονίου ὑπηρεσίας, ἔχει μεγαλύτερον συμφέρον ἀντὶ συντάξεως νὰ λάβῃ τὴν ἐλευθέρην διάθεσιν ἐνὸς ποσοῦ, διαβαθμιζομένου ἀναλόγως, ἐννοεῖται τῶν συμπαρομαρτουσῶν περιστάσεων, χρόνου ὑπηρεσίας, ὀρίου ἡλικίας, παύσεως, ἀποχωρήσεως, ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν, καὶ ὅπερ κεφάλαιον εἶναι εἰς θέσιν κατόπιν πολυετοῦς πείρας νὰ χρησιμοποιήσῃ ἐπιφαιδῶς καὶ ὡς βοῦλεται.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ἐπέρχεται οὐδεμία δέσμευσις τοῦ χρήματος, ὅπερ ἀπαξ παραχωρηθὲν ἀνήκει πλέον ὀριστικῶς καὶ ἀναφαιρέτως εἰς τὸν ὑπάλληλον, ἐν ᾧ κατὰ τὸ κρατὸν σύστημα ἡ διάρκειά τῆς συντάξεως ἐξαρτᾶται ἐκ πολλῶν ἀβεβαίων περιστατικῶν, ὡς ἐκ τοῦ πᾶσιν

χρόνον θὰ ζήσῃ ὁ ενδιαφερόμενος, ἐκ τῆς ἡλικίας τῶν τέκνων τοῦ ἀποδιώσαντος, ἐπὶ πόσον χρόνον θὰ ζήσῃ ἢ χήρα αὐτοῦ ἢ θὰ παραμείνῃ ἐν χηρείᾳ, ἐπὶ πόσον χρόνον αἱ θυγατέρες θὰ παραμείνωσιν ἀγαμοί. Ἀπαλλασσόμεθα δ' οὕτω πάντων τῶν ἀβεβαίων συντελεστώων καὶ οἱ μαθηματικοὶ ὑπολογισμοὶ ἀποβαίνουνσι μέχρι κεραίας ἀκριβεῖς.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν πλεονεκτημάτων τούτων, ἢ τοιαύτη διαρρῦθμισις καθίσταται ἐξόχως εὐεργετική, διότι τὸ Ταμεῖον διὰ καταλλήλου μηχανισμοῦ ἀποκτᾷ μεγίστην ἐλαστικότητα καὶ δύναται νὰ προσαρμοσθῶσιν ἅπασαι αἱ περιπτώσεις ἐκεῖναι, καθ' ἃς τὸ Ταμεῖον, ὑπὸ τὸν συνήθη τύπον, δὲν βοηθεῖ ἢ μόνον ἐπιδοθητικῶς, βεβαιωμένως καὶ κατ' ἐξαιρέσειν. Ὁ πατήρ δύναται νὰ δημιουργήσῃ ἐργασίαν διὰ τὸν υἱὸν τοῦ, νὰ προικίσῃ τὴν θυγατέρα τοῦ. Διευκολύνεται ὁ γάμος τῶν ὄρφανῶν θυγατέρων. Τὰ πράγματα κανονίζονται εὐκολώτερον ἐν περιπτώσει ἀποχωρήσεως, ἀπολύσεως, ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν, προώρου θανάτου τοῦ ὑπαλλήλου. Τὸ διδόμενον ποσὸν δύναται νὰ κανονισθῇ μικρότερον ἢ μεγαλύτερον ἀναλόγως τῶν οἰκογενειακῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ενδιαφερομένου ἐν περιπτώσει θανάτου αὐτοῦ, ἢ οἰκογένεια ἱκανοποιεῖται ἐπαρκέστερον ἢ ἐὰν παραχωρηθῇ ὑπὲρ μικρὰ σύνταξις, ἢς ἢ διάρκειά εἶναι τόσον ἀβεβαία.

Ἡ κυρία βέσις τῆς παραχωρήσεως ἐνὸς κεφαλαίου εἶναι ὅτι ὁ ὑπάλληλος ἀποκτᾷ τὴν συνείδησιν ὅτι ἀφ' οὗ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον τοῦ, συμπληρώσῃ τὰ ἀπαιτούμενα ὄρια ἡλικίας καὶ ὑπηρεσίας, θὰ λάβῃ ἐν κεφάλαιον, ἄρκετὰ σημαντικόν, ὅπερ θὰ δύναται νὰ διαθέσῃ ὡς βούλεται, κεφάλαιον. Ὅπερ ἀνήκει ὀριστικῶς εἰς αὐτὸν καὶ παραμένει εἰς τὴν οἰκογένειάν τοῦ καὶ ἔτι δὲν δεσμεύεται ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἀλλ' οἰανδήποτε στιγμήν καὶ ἂν θέλῃ ν' ἀποχωρήσῃ, ἢ λάβῃ ὅ,τι κατέθεσε καὶ ἐκτὸς τούτου, ἐὰν καταστῇ ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν, ἢ πκυθῇ ἢ προώρως ἀποθάνῃ, αὐτὸς ἢ ἡ οἰκογένειά τοῦ θὰ ἔχῃσι νὰ λάβωσιν ἐν ποσόν.

Τὰ συσσωρευθέντα ἐπὶ τόσα ἔτη ποσὰ ἀνήκουσιν εἰς τοὺς μετόχους καὶ εἰς αὐτοὺς, ἀμὰ ἐκπληρώσῃσι τὸ ὑπαλληλικὸν αὐτῶν καθήκον, ὀφείλουσι νὰ ἀποδίδωσιν. Δὲν εἶναι ποσῶς δίκαιον οὕτω σκόπιμον νὰ παραμένωσιν τὰ ποσὰ ταῦτα εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ ὀργανισμοῦ, ὀγκοῦμενα παμμεγίστως καὶ μὴ δυνάμενα ν' ἀποδώσωσιν ἢ μικρὸν τόκον, ἐν φ' ὁ ὑπάλληλος, λαμβάνων τὸ κεφάλαιόν τοῦ, δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ αὐτὸ πολὺ ἐπιωφέλεστον καὶ καταστήσῃ παραγωγικώτερον. Οὐδεὶς δὲ λόγος ὑπάρχει, ὅπως δημιουργῶνται τόσκι ἀδικίαι καὶ ἀνισότητες, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ Ταμεία τῆς ἐκείνου συλήθους. Ὁ ἀποθνήσκων ἀπέσῃ

μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν θητείας του χωρὶς νὰ καταλείπη σύζυγον οὔτε ἀνήλικα τέκνα, οὐδὲν λαμβάνει· ὁ ἕτερος διατηρεῖται ἐν τῇ ζωῇ ἐπὶ 20 ἢ 30 ἔτη καὶ ἐξακολουθεῖ ἐφ' ὅσον τὸν χρόνον αὐτὸν νὰ λαμβάνῃ σύνταξιν. Ἡ θυσία αὕτη τοῦ πρώτου ὑπὲρ τοῦ δευτέρου δὲν ἔχει λόγον ἐφ' οὗ νὰ βρασιθῇ. Διὰ τὴν γενικὴν ἐπίσης οἰκονομίαν ἢ συσσωρεύσεις τόσοσιν μεγάλων ποσῶν, διαχειριζομένων καθ' ὀρισμένα ὑποδείγματα ἐκτοκισμοῦ, δὲν εἶναι ὠφέλιμος, ἐν ᾧ διανεμόμενα εἰς τοὺς μετόχους ῥίπτονται ἐπιωφελέστερον εἰς τὴν παραγωγὴν.

Ὁ Gide (C. E. P. 1919 II σελ. 389 σημ. 1) λέγει «Εἶναι πραγματὶ δῆλον, ὅτι ἐάν ἡ ἀποταμίευσις τοῦ ἐργάτου, χρησιμεύῃ νὰ τῷ ἐξασφαλίσῃ μίαν σύνταξιν, ἐφ' ὅσον ζῇ, ἣτις ἀποθνήσκει μετ' αὐτοῦ, εἶναι ἐντελῶς ἀχρηστος διὰ τὴν οἰκογένειάν του, ἐν ᾧ ἂν ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς ἀγορὰν χρεωγράφων, ἐνὸς τετραχίου γῆς ἢ μιᾶς οἰκίας, εἰ καὶ ὁ τόκος τῆς τοποθετήσεως ἐκείτης θὰ ἦναι κριτώτερος τοῦ πρῶτου τῆς συντάξεως, τοῦλάχιστον τὸ κεφάλαιον τοῦτο θὰ ἐπέζη αὐτοῦ. Ἄρα εἶναι πολὺ σοβαρὸν ἐκ μέρους τοῦ νομοθέτου νὰ ὑποχρεώσῃ ἕνα πτωχὸν ἄνθρωπον νὰ χρησιμοποίῃ τὴν ἀποταμίευσιν διὰ τὸν πρῶτον τῶν δύο σκοπῶν καὶ οὕτω ἀπαγορεύῃ εἰς αὐτὸν τὸν δεῦτερον».

Ὁ γαλλικὸς νόμος ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον νὰ χρησιμοποίῃ μέρος τῆς συνεισφορᾶς του εἰς ἕτερά τινα εἶδη ἀποταμιεύσεως, εἰς ἀσφάλειαν αἰτίᾳ θανάτου ἢ ἀπόκτησιν οἰκίας ἢ γῆς.

Ἄν ὀφείλῃ δὲ νὰ νομισθῇ ἔτι τὸ οὕτω καταβαλλόμενον ἐφ' ἀπαξ ποσὸν εἶναι ἀσήμαντον. Διὰ μηνιαίας καταβολῆς δρ. 120 (12%, 6% μισθωτῶς, 6% ἐργοδότης) ἐπὶ μισθοδοσίας δρ. 1000, ἄτομον ἡλικίας 30 ἐτῶν — καὶ ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ἕκαστος πολὺ πρὶν γίνῃ 30 ἐτῶν, θὰ ἔχῃ μισθοδοσίαν δρ. 1000 — λαμβάνει, ἀφοῦ ὑπηρετήσῃ 20 ἐτίας, ἣτις καὶ ἡλικίαν 50 ἐτῶν, δρ. 76.400. Τὸ τοιοῦτον δ' ἐπιτυχάνεται χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ἕτεραι προσθήκαι εἰς τὸ Ταμεῖον, καταθέσεις πρώτης μισθοδοσίας, διάφοροι κρατήσεις ἐπὶ ἐκτάκτων ἀμοιβῶν καὶ ποσοστῶν. ἕτεραι συνεισφοραὶ λόγῳ γάμου, ἕτεραι προικοδοτήσεις ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότητος κτλ., ποσὰ δὲ ὧν ἱκανοποιούνται οἱ ἕτεροι σκοποὶ τοῦ Ταμεῖου καὶ δύνανται ἐπίσης ν' αὐξήσωσι σημαντικῶς τὸ ἄνω ποσόν (Καθημερινὴ 8 (8) 1924).

VIII ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΣ

Ἐπειδὴ τὸ Ταμεῖον Συντάξεων, ὡς εἶδομεν, δὲν δύνανται ἐπαρκῶς νὰ ἱκανοποιήσῃ ἐν παντί, καθ' ὅσον ἐκτὸς τοῦ γήρατος παρουσιάζεται ἀνάγκη

κη έρωγής διὰ τὸ ὑπέλληλον καὶ κατενοήθη τοῦτο, ἐφημερόσθησαν διάφορα μέσα θεραπείας, ὧν τὰ προχειρότερα ὑπῆρξαν ἡ ἐπέκτασις τῆς ἀρωγῆς ἔστω καὶ περιορισμένως εἰς ἕτερα πρόσωπα ἐκτὸς τοῦ μετόχου, εἰς χήρας καὶ ὄρφανά, ἔτι εἰς γονεῖς ἢ καὶ ἕτερα πρόσωπα, ἅτινα συνετήρει ὁ μέτοχος, ὡς ἀδελφὰς καὶ ἀδελφούς, ἐνήλικας ἀλλ' ἀνικάνους πρὸς ἐργασίαν καὶ ἢ παραχώρησις συντάξεως καὶ πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν τεταγμένων ἐρίων ὑπηρεσίας καὶ ἡλικίας δι' ἀποχώρησιν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας εἰς ὠρισμένους λόγους.

Πολλάκις ἔμως πρὸς ριζικωτέραν θεραπείαν ἠκλουθήθη καὶ ἕτερα πρακτικωτέρα ὁδός. Ἐδημιουργήθησαν παρ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἰδρύματι πολλὰ ἰδιαίτερα Ταμεία ἢ τὸ Ταμεῖον διηγήθη εἰς πολλοὺς εἰδικούς λογαριασμούς, ὧν ἕκαστος προικδοτεῖται εἰς ἰδιαιτέρων πόρων καὶ ἔχει ἰδιαίτερον προορισμόν. Παρὰ ταῖς Γαλλικαῖς Τραπεζίαις ἀπαντῶμεν συνήθως ἰδιαίτερον λογαριασμέν *Compte des pensions additionelles*, ὁ σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι νὰ ἐξασφαλίζῃ πάντοτε ἐν ἐλάχιστον ποσὸν συντάξεως ἢ ν' αὐξάνῃ τὸ ποσὸν τῶν ἐκκαθαριζομένων συντάξεων, καὶ ἐπειδὴ ἡ πρόσθετος αὕτη σύνταξις ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν προσόδων τοῦ λογαριασμοῦ τούτου, καθορίζεται ἀνανεώσιμος καθ' ἕκαστον ἔτος, ὥστε δύναται νὰ μειωθῇ εἰς τὰς περιπτώσεις μειώσεως τῶν προσόδων τούτων. (Ὁργανισμὸς τοῦ *Comptoir N. d' Escompte* ἀρθρ. 12). Παρεμφερῆς εἶναι ὁ λογαριασμὸς *Conto supplementare* τῆς *Banca Commerciale Italiana*. Ἡ *Westminster Bank* εἰσήγαγε νέον Ταμεῖον διὰ τὴν προστασίαν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν *Widow's and Orphan's Fund*. Ἡ *Société Générale* ἔχει ἐν ἐνεργείᾳ δύο ὄλως ἰδιαίτερα Ταμεία *La Caisse de Retraite*, δι' ἧς παρέχονται συντάξεις καὶ εἰς ἤν ἡ συμμετοχὴ εἶνε ὑποχρεωτικὴ καὶ τὴν *Caisse de Prévoyance*, εἰς ἣν ἡ συμμετοχὴ εἶνε προαιρετικὴ καὶ ἡτις ἀποτελεῖ ἐν ταμειυτήριον διὰ τοὺς καταθέτοντας, τροφοδοτούμενον καὶ ὑπὸ ἔωρεων τῆς Τραπεζίης. Ἐφ' ὠρισμένας προϋποθέσεις εἰς τὸν μέτοχον δίδεται τὸ ἀνήκον αὐτῷ ποσὸν καὶ οὐχὶ σύνταξις. Ἐπὶ ἔτι εὐρύτερων δάσεων λειτουργοῦσι τὰ δύο Ταμεία τῆς *Société Générale de Crédit Industriel et Commercial*. Ἡ *Caisse de Prévoyance* τῆς Τραπεζίης ταύτης ἐξασφαλίζει εἰς τὸν μέτοχον ἐν κεφάλαιον. Τὸ Διοικητικὸν συμβούλιον τῆς Τραπεζίης ἐκφράζεται ἐνθουσιωδῶς περὶ τοῦ Ταμείου τούτου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς κατὰ τὴν γενικὴν Συνέλευσιν ἔτους 1919 καὶ λέγει ἐπὶ λέξει «ὁ μέτοχος, οὗ τὸ δικαίωμα ἀποκτάται, συνεπείᾳ τῆς ἡλικίας ἢ τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας, λαμβάνει ἐκ τοῦ Ταμείου οὐχὶ σύνταξιν ἀλλὰ κεφάλαιον, οὗτινος ἔχει ἐλευθέραν διάθεσιν ὑπερ δὺ-

ναται νὰ χρησιμοποιήσῃ κατ' ἀρέσκειαν. Ἰνα ἀγοράσῃ μικρὸν ἐμπορικὸν κατάστημα ἢ προικίσῃ ἐν τέκνον.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δι' ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ἀπὸ 17(2)1911 συνέστησεν ἰδιαιτέρον Ταμεῖον Ἀλληλοβοηθείας τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς, ὅπως παρέχῃ ἀρωγὴν ἐν περιπτώσει ἀσθενείας, Σκοπὸς τοῦ Ταμείου εἶναι ἡ παροχὴ βοηθημάτων λόγῳ ἀσθενείας, ἀτυχήματος, θανάτου ἢ ἄλλης ἀναλόγου βιωτικῆς περιπτώσεως τοῦ μετόχου ἢ τῶν ἐγγυτέρων μελῶν τῆς οἰκογενείας του. Οἱ πόροι τοῦ Ταμείου εἶναι ἰδιαιτέροι, συνιστάμενοι εἰς κράτησιν 1)2 % ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας τοῦ ὑπαλλήλου καὶ 1 % ἐπὶ τῶν χορηγουμένων ἀμοιβῶν αὐτοῖς τοῖς Διοικηταῖς καὶ Συμβούλοις.

Ἄλλὰ καὶ τινὰ Ἑλληνικὰ Καταστατικά, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, μὴ εὐκόλως δυναμένης νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Ταμείου Συντάξεων, δέχονται τὴν παραχώρησιν ποσοῦ ἀντὶ συντάξεως, ὡς π.χ. εἰς τὰς νυμφευόμενας ὄρφανάς, ἐνίοτε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν νυμφευομένην χήραν, ὡς καὶ εἰς περιπτώσεις ἀποχωρήσεως, ἀπολύσεως ἢ ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν (Καταστατικὸν Δήμου Ἀθηναίων ἀρθρ. 11), Ἡλεκτρικῆς Ἐταιρίας ἀρθρὸν 10 καὶ 15. ἐπίσης Wiener Bank Verein ἀρθρ. 26). Τὰ Καταστατικὸν Δήμου Ἀθηναίων ἀρθ. 2, ὡς καὶ ἕτερα, ἐπιβάλλουσιν ἰδιαιτέρας καταβολὰς λόγῳ γάμου, ὅπως ἐξασφαλίσωσι τρόσθετα βεβηθήματα εἰς τὴν χήραν καὶ ὄρφανά.

Ἀπολύτως υἱοθέτησε τὸ σύστημα τῆς παραχωρήσεως ὠρισμένου ποσοῦ ἐφ' ἀπαξ ἀντὶ συντάξεως τὸ Regolamento della casa di Previdenza τῆς Banca Italiana di Sconto ἔτους 1918. Ὑστέρει ἐν τοῦτοις εἰς τὸ δεῖν λημβάνει φροντίδα διὰ τὸν πρόωρον θάνατον καὶ παραπέμπει τὸν ὑπάλληλον, ἐὰν ἔχῃ οἰκογένειαν, εἰς ἀσφαλιστικὴν εἰσαίτησιν ζωῆς διὰ χρησιμοποίησεως τῶν εἰς πίστιν του παρὰ τῷ λογαριασμῷ αὐτοῦ ὑπαρχόντων χρημάτων.

Κατὰ τὰ ἄνω διὰ τὴν σύστασιν τῶν ἰδιωτικῶν Ταμείων Συντάξεως ἠκολούθηθη ἡ εὐχερσετέρα ὁδὸς καὶ ἡ μάλλον κριθεῖσα ὅτι καθιστᾷ δυνατόν τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Ταμείου. Προσεπάθησαν νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἐν πρῶτον συντάξεως κατόπιν συμπληρώσεως ὠρισμένης ἡλικίας καὶ ὠρισμένων ἐτῶν ὑπηρεσίας καὶ συνήθως ἡ σύνταξις κανονίζεται εἰς ὠρισμένον ποσοστὸν, τὸ 1)2 ἢ τὰ 2)3 τῆς μισθοδοσίας τῶν τελευταίων ἐτῶν ὑπηρεσίας ἢ γίνονται ἕτεροι ὑπολογισμοὶ ἐπὶ τῇ δάσει τόσον τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς τελευταίας μισθοδοσίας ἀναλόγως τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας. Ἐξητήθη μόνον μία ἀσφάλεια διὰ τὸ γῆρας καὶ ἀληθινήθη πᾶσα ἕτερα περίπτωση εὐνομένη προστασίας, ἵνα μὴ

κερδηθῶσιν αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ Ταμείου καὶ διότι ἐκρίθη καὶ δυσχερό-
 στερον, ὥστε ἐδόνατο νὰ προϋπολογισθῶσιν αἱ περιστάσεις αὐταὶ τῆς
 ἀσθενείας, τῆς ἐπερχομένης ἀνικανότητος λόγῳ σωματικῆς ἢ διανοητικῆς
 καθήσεως πρὸς ἔργασίαν, τοῦ πρώου θανάτου. Ἐν τούτοις ὡς ἤδη
 ἐξεθέσαμεν καὶ αὐτῇ ἢ τοῦ γήρατος ἀσφάλεια δὲν παρέχει ἀσφαλεῖς
 βέβαιαι προϋπολογισμοὶ καὶ δύναται νὰ δημιουργήσῃ ἐκπλήξεις. Τὸ σύ-
 στημα τὸ ὅλον κροτεινόμενον παρουσιάζει ἄλλως θετικὰ διδόμενα. Ἐκ
 τῶν συνεισφορῶν τοῦ ὑπαλλήλου καὶ τοῦ ἐργοδότη καὶ τῶν τόκων αὐ-
 τῶν θὰ σχηματισθῇ ἐν κεφάλαιον, ὅπερ θὰ δύναται νὰ ἀποσύρῃ ὁ ὑπάλ-
 ληλος, ἂν ὁ φθάσῃ ὠρισμένην ἡλικίαν καὶ συμπληρώσῃ ὠρισμένων
 ἐτῶν ἀπηρεσίαν καὶ ὅπερ θὰ καθίσταται ἐπίσης ἐλεύθερον εἰς τινὰς ἐτέ-
 ρας περιπτώσεις ὡς πρώου θανάτου, ἀναπηρείας. Ἐπειδὴ ὅμως οὕτω
 δὲν ἐκνοκοποῦνται αἱ ἑταραὶ ἀνάγκαι ἀσθενείας κλπ., θὰ δημιουργήσω-
 μεν ἐν ἑτέρον κεφάλαιον, ὅτι ὁ θὰ καλύπτονται αἱ ἑταραὶ αὐταὶ ἀνάγκαι
 καὶ θὰ δημιουργήσωμεν ἕν ἑτερον κεφάλαιον, καθ' ὃ θὰ ἐπικρατῇ πε-
 ρισσότερον τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλεγγύης, ὅπερ θὰ ἔχῃ ἰδίους πόρους καὶ δι'
 ὅ θὰ καλύπτονται αἱ ἑταραὶ αὐταὶ ἀνάγκαι καὶ συμπληροῦνται τὰ κε-
 νά, ἐν ἢ σύνταξις θεωρῆται ἀνεπαρκῆς ἕνεκεν ὠρισμένων βιωτικῶν συν-
 θηκῶν τῶν δικαιοῦχων. Ἡ ἐντελής ἀνικανότης ἕνεκεν διανοητικῆς ἢ
 σωματικῆς καθήσεως πρὸς ἐργασίαν δὲν εἶναι τόσο συνήθης, ἔφ' ὅσον
 λαμβάνεται ἰδιαιτέρα πρόνοια διὰ τὰ λεγόμενα τυχαῖα ἀτυχήματα, ὥστε
 ν' ἀπαιτῆ μεγάλης δαπάνης καὶ αὐταὶ εἰσὶ προϋπολογισμοί. Αἱ διὰ πα-
 ροδικὰς ἀσθενείας δαπάναι δύνανται ἐπίσης νὰ προϋπολογισθῶσιν. Αἱ
 ἀπαιτούμεναι συμπληρώσεις τῶν ἐκ τῶν λογαριασμῶν τοῦ ὑπαλλήλου
 ἀνηκόντων εἰς αὐτὸν ἢ τὴν οἰκογένειάν του ποσῶν, ὡς εἰς τὰς περιπτώ-
 σεις πρώου θανάτου, πολυμελοστέρας οἰκογενείας κτλ. εἶναι βεβαίως
 δυσχερότερον νὰ προϋπολογισθῶσι. Πάντως θὰ γίνῃ ὁ προϋπολογισμὸς
 πάντων τούτων, ἴστω κατὰ προσέγγισιν, ὅπως ὁ λογαριασμὸς οὗτος δυ-
 νηθῇ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του, ἀλλὰ καὶ ὁ λο/σμός αὗτος
 θὰ διδῆ ὅ,τι ἔχει. Ἐἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους θὰ κλείεται ὁ λο/σμός καὶ τὸ
 ὑπέρχον ἐνεργητικόν, μετ' ἀφαίρεσιν τῶν δι' ἀσθενείας δαπανηθέντων
 καὶ τῶν ἐκπρεμῶν τοιούτων, θὰ χρησιμοποιηθῆται πρὸς ἀνάλογον ἐκνο-
 κήτην τῶν ὑπαρχουσῶν ἐπιπτώσεων διὰ συμπληρωτικὰ βοηθήματα.
 Ἐπὶ τῇ βῆσει δὲ τῆς κτηθείσης πείρας θὰ συντίσσειται ὁ προϋπολογισμὸς
 τοῦ μέλλοντος ἔτους, ὥστε νὰ ἐκασφαλίζηται ἐπικρῶς ἢ ἐκπλήρωσις τῶν
 σκοπῶν, οὓς ἐπιβιώνει ὁ λο/σμός αὗτος.

IX. ΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Ἡ εἰσαγωγή παρὰ τοῖς διαφόροις ὀργανισμοῖς τῶν Ταμείων συντάξεως καὶ ἰδίως εἰς εὐρύτεραν κλίμακα δὲν χρονολογεῖται ἀπὸ χρόνου μακροῦ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀλλοδαπῇ. Ἰδίως κατὰ τὸν πόλεμον καὶ μετὰ τὴν ἀνακωχὴν συνστήθησαν πολλὰ τοιαῦτα Ταμεῖα ὡς καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐβελτιώθησαν καὶ συνεπληρώθησαν. Διὰ τῶν ἰδιωτικῶν τούτων Ταμείων δημιουργεῖται ἐπιδάρυνσις τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ ἐργοῦνται δὲν δείκνυνται τόσον πρόθυμοι εἰς παραδοχὴν τοιαύτης διαρρυθμίσεως καὶ μόνον εὐρύτεραι ἐπιχειρήσεις καὶ ἰδίως ἀνώνυμοι ἀποφασίζουσι νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τοιαύτας δαπάνας. Ἄλλως τε δὲ πολλάκις καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπάλληλοι δὲν δεικνύουσι ἀνάλογον προθυμίαν, ἐφ' ὅσον παρακρατεῖται μέρος τῆς μισθοδοσίας των, ὅπερ εἰς πλείστας ὅπως περιστάσεις δύναται ν' ἀπολεσθῇ δι' αὐτούς.

Ἐν Ἑλλάδι λαί, ἀργὰ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία εἰσήλθεν εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην, ἐκτὸς τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζης, ἣτις ἤδη τὸ 1867 εἰσήγαγε τοιοῦτον Ταμεῖον, τροποποιηθὲν καὶ βελτιωθὲν διὰ διαφόρων ἀποφάσεων τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως καὶ ὅπερ ἐχρησίμωσεν ὡς ὑπόδειγμα τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως. Ἰδίως σιδηροδρομικαὶ ἑταιρίαι, Τράπεζαι καὶ ἐλάχισται ἑτεραι ἐπιχειρήσεις συνέστησαν τοιαῦτα Ταμεῖα. Τὴν ἐξέλιξιν τῶν Ταμείων τῶν σιδηροδρομικῶν ἑταιριῶν ὑπεβοήθησεν ὁ νόμος ΓΣΚ ἀπὸ 19/23/6/1907, ὅστις ἐπέτρεψε τὴν αὐξήσιν δικαιωμάτων τινῶν μεταφορᾶς, ἀπηγόρευσε τὴν ἐκχώρησιν τῆς συντάξεως καὶ ἐκήρυξε τὸ ἀκατάσχετον αὐτῆς. Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν συνέστησε Ταμεῖον τὸ ἔτος 1900, βραχιζόμενον ἐπὶ καταβολῆς εἰς τὸν μέτοχον ἐφ' ἀπαξ ποσοῦ καὶ οὐχὶ συντάξεως, ἀλλ' ἐν γένει ἀτελὲς καὶ ἀντικατασταθὲν διὰ νεωτέρου, τὸ ἔτος 1922, ὅπερ ἐν τούτοις καταλείπει τὴν ὁρθὴν δάσιν καὶ εἰσάγει τὸ σύστημα τῆς συντάξεως. Ταμεῖα συντάξεων συνέστησαν αἱ σιδηροδρομικαὶ ἑταιρίαι, ἡ Τράπεζα Ἀνατολῆς 1920, ἡ Λαϊκὴ Τράπεζα τὸ 1921, ἡ Τράπεζα Ἐθνικῆς Οἰκονομίας 1922, δεχθεῖσα τὸ σύστημα τῆς καταβολῆς ἐφ' ἀπαξ ποσοῦ, ἡ ἑταιρία Ἰπεγγύων Προσόδων 1907, ἡ Ἡλεκτρικὴ Ἑταιρία 1919, Ἑταιρία Ἀερίοφωτος 1922, ὁ Δῆμος Ἀθηναίων 1920. Ἐμφανίζεται δὲ τάσις ὅπως καὶ αἱ ἑτεραι Τράπεζαι προβῶσιν εἰς σύστασιν τοιούτων Ταμείων, ὧν τινες κρατοῦσι ἤδη ποσὸν τι ἐκ τῶν κερδῶν πρὸς προικοδότησιν τοῦ συσταθησομένου Ταμείου (Α. Ι. Σβώλου. Ταμεῖα Συντάξεων καὶ Ἀλληλοβοηθείας ἐν Ἑλλάδι εἰς Ἑγγύς καὶ ἀπὸ Ἀνατολὴν Μάιος 1924).

X. ENIAION ΣΥΣΤΗΜΑ

Ὡς ἐξεθέσαμεν, ἐφ' ἔσον κατενοεῖτο διὰ τὸ ἀρχικὸς σκοπὸς τῶν Ταμείων, συνιστάμενος εἰς τὴν ἐξασφάλισιν συντάξεως μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ὠρισμένων ποσοτήτων ὑπηρεσίας καὶ ἡλικίας, δὲν ἐπλήρου τὰς ὑφισταμένας ἀνάγκας τῶν μισθοτῶν, κατεβόλλοντο προστάτεια. Ἐτως διὰ διαφόρων ἐλιγμῶν, ἐπιτευχθῆ, βελτίωσις τῶν ἔρων, τὸ μὲν διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐπιθέας εἰς ἕτερα πρόσωπα καὶ ἐν σχέσει πρὸς ἕτερα περιστατικὰ ἐκτὸς τοῦ γήρατος, τὸ δὲ δι' ἀντικαταστάσεως τῆς συντάξεως εἰς ἐξαιρετικὰς τινὰς περιστάσεις διὰ τῆς παραχωρήσεως ἐφ' ἀπαξ ἐνὸς ποσοῦ. Ἰδρύματά τινὰ ἐκαινοτόμησαν πλήρως, καταργήσαντα τὴν σύνταξιν καὶ ἀντικαταστήσαντα αὐτὴν διὰ τῆς δόσεως ἐνὸς κεφαλαίου, περιερχομένου εἰς τὴν ἀπόλυτον κυριότητα καὶ διάθεσιν τοῦ λαμβάνοντος. Ἐπι τοιοῦτου συστήματος παραχωρήσεως πάντοτε ποσοῦ ἀντὶ συντάξεως διασίζεται ἡ πρότασίς μου, ὑπὸ τὰς συμπληρωτικὰς προϋποθέσεις, ὅπως διὰ τοῦ αὐτοῦ Ταμείου παρέχεται βοήθεια εἰς τὸν Μέτοχον διὰ πάσας τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις τοῦ βίου, ὡς ἀσθενείας αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν, ὡς καὶ εἰς τὰ προσκείμενα αὐτῷ πρόσωπα ἐν περιπτώσει προώρου θανάτου αὐτοῦ. Καὶ ἐκτὸς τούτων ὅπως ὑπάρχῃ περιθώριόν τι, ὅπως ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὰ τεταγμένα ποσά, ἐνεκεν εἰδικῶν βιωτικῶν συνθηκῶν τοῦ μετόχου, κρίνονται ἀνεπαρκῆ, παρέχεται ποιά τις συμπλήρωσις.

Τρεῖς εἰσὶ κυρίως αἱ δόσεις, ἐφ' ὧν βασίζεται τὸ ὅλον οἰκοδόμημα· ἡ καταβολὴ ἐνὸς ποσοῦ ἐφ' ἀπαξ εἰς τὸν μέτοχον ἢ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ· ὁ ἐντελής χωρισμὸς τῶν καταθέσεων τοῦ μετόχου, ὅπως αὐταὶ ἀποδίδωνται αὐτῷ ἐντόπως, ἐὰν δὲν ἔχωσι συμπληρωθῆ οἱ ὅροι, καθ' οὓς δικαιουται οὗτος ἢ ἀξίωσιν καὶ μέρος ἐκ τῶν ἄλλων πόρων τοῦ Ταμείου· ἡ δημιουργία ἐνὸς εἰδικοῦ λογισμοῦ, εἰς ὃν εἰσέρχονται εἰδικοὶ πόροι καὶ ὅστις ἔχει τὸν εἰδικὸν προορισμὸν συμπληρώσεως τῶν παρεχόμενων ποσῶν ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας.

Ὅπως ἐκπληρωθῶσιν οἱ ἀνω σκοποί, τὸ Ταμεῖον, ἕπερ εἰσφέρει νὰ καλεῖται Ταμεῖον Πεντασίας καὶ ὄχι Συντάξεως, θέλει διακριθῆ εἰς τρεῖς λογαριασμοὺς, οἵτινες εἰσὶν :

1) Οἱ προσωπικοὶ λογαριασμοὶ τῶν Μετόχων. Δι' ἕκαστον Μέτοχον θέλει ἀνοιχθῆ εἰς λογισμός, ὁ προσωπικὸς αὐτοῦ λογισμός, εἰς ὃν κατατίθενται αἱ ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας αὐτοῦ μηνιαῖαι κρατήσεις καὶ οὐδὲν ἕτερον, καὶ ἐπειδὴ ὁ λογισμός οὗτος ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ ἐν ταμειυτῆ-

ριον δι' αὐτόν, θὰ δικαιοῦται νὰ καταθέτῃ καὶ ἕτερα ποσὰ κατ' ἀρέσκειαν, ἅτινα ὁμοῦς τότε θὰ ὑπόκεινται εἰς τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, εἰς ἃς καὶ αἱ ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας αὐτοῦ κρατήσεις. Τὰ ποσὰ ταῦτα θὰ ἐκτοκίζωνται ἢ θὰ τοποθετῶνται ἄλλω; καὶ θὰ ἀποδίδονται μόνον διὰ τὸ Μέτοχος συμπληρωτῆ ὀρισμῆνα ἔτη ὑπηρεσίας καὶ ἡλικίας, ἐκτὸς ἐὰν καθ' οἰκονομικὸν τρόπον πύστη ὢν ὑπάλληλος; καὶ ἐὰν ἀκόμη ἀδικαιολογητῶς παραιτηθῇ. Δύναται δὲ νὰ διατήσῃ τὰ ποσὰ τοῦ λογιζομένου τούτου διὰ διαθήκης ἐλευθέρως. Ἡ συνεισφορά τοῦ Μετόχου ἔσται 5 — 7 %, ἐπὶ τῆς μηνιαίας μισθοδοσίας του, ἀλλὰ μὲχρις ὀρισμένου ὀρίου ταύτης π.χ. 8ρχ. 1000.

2) Οἱ Γενικοὶ λο/σμοὶ τῶν Μετόχων. Ἐκτὸς τοῦ ἄνω προσωπικοῦ λογαριασμοῦ εἰς ἕκαστον μέτοχον θέλει ἀνοιχθῆ καὶ δεύτερος λο/σμός, εἰς ὃν κατατίθενται τὰ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη συνεισφερόμενα ποσὰ, ὑπολογιζόμενα ἐπίσης εἰς ποσοστὸν ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας τοῦ μετόχου, κατὰ κανόνα ἴσον πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ μετόχου κατατιθέμενον 5 — 7 %. Εἰς τοὺς γενικοὺς τούτους λο/σμοὺς θὰ μεταφέρωνται ἐπίσης; καὶ εἰς ἕκαστον τούτων, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ποσοῦ, ἐφ' οὗ γίνεται ἡ συνεισφορά, τὰ πλεονάσματα, ἐὰν παρουσιάζωνται τοιαῦτα ἐκ τοῦ κτωτέρου περιγραφομένου τρίτου λο/σμοῦ. Ὁ μέτοχος θὰ δικαιοῦται ν' ἀποσύρῃ τὰ εἰς πίστωσιν τοῦ λο/σμοῦ τούτου ποσὰ, ἅμα συμπληρωθῶσιν οἱ ὅροι ἡλικίας; καὶ ὑπηρεσίας. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου θὰ δύναται νὰ τ' ἀποσύρῃ ἐὰν περιέλθῃ εἰς ἀνικονότητα λόγῳ ἀσθενείας; πρὸς περαιτέρω ὑπηρεσίας, ὡς; καὶ ἐὰν ἐνευπταίσματος ἀπολυθῇ τῆς ὑπηρεσίας; καὶ θὰ περιέρχεται εἰς τοὺς; κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ δικαιοῦχρου; ἐὰν προῶρως; ἀποδῶτῃ, εἰς οὗς; ἐπίσης; περιέρχεται; καὶ ὁ προσωπικὸς; λο/σμός, ἐὰν ὁ μέτοχος; δὲν; ἔχῃ; συντάξῃ; διαθήκην.

3) Ὁ κοινὸς; λο/σμός; Κερφαλίου. Οὗτος; ὅλος; εἰδικῶς; θὰ; τροφοδοτεῖται; καὶ; βελτίζετα; πλήρως; ἐπὶ; τῆς; ἀλληλεγγύης. Θὰ; γίνωται; ἕτερα; συνεισφοραὶ; πρὸς; τῶν; μετόχων; καὶ; τῶν; ἐργοδοτῶν, ὅπως; βοηθηθῶσιν; ἐκείνοι, οὗς; ἐτιμῆξαι; περιστάσεσιν; τῶν; ἑλλῶν; ἀρχῆ; τινα; περιστατικὰ. Ὁ; λο/σμός; οὗτος; ἀποτελεῖ; κτηρὰ; ἀπράξιαν, διότι; ἔχει; τὸν; προσωρινόν; ἐκπνορθῶσιν; τῶν; ἐπιβληθῶν; συνεπειῶν; δυσμενῶν; γεγονότων, ἅτινα; εἶναι; ἀγνωστον; εἰς; ποίους; θὰ; ἐπιτρεθῶσιν. Εἶναι; βέβαιον; οὖν; τινὲς; τοῦ; προσωπικοῦ; θὰ; ἀσθενήσωσι; καὶ; θὰ; ἔχωσιν; ἀνάγκην; συνδρομῆς, ἀλλ' εἶναι; ἀγνωστον; ποῖοι; θὰ; ἀσθενήσωσι; καὶ; ἐπὶ; πόσας; ἡμέρας; καὶ; ποίου; ποσοῦ; θὰ; ὑπάρχῃ; ἀνάγκη; βοήθειας. Εἶναι; οὖν; μόνον; δικαίον; ἀλλὰ; καὶ; συμφέρον; ὅπως, καὶ; οἱ; μὴ; ἀσθενησάτες; ὑπόκεινται; εἰς; μίαν; συνεισφορὰν,

ἵνα ἔχῃσι καὶ αὐτοὶ ἐξασφαλιστῆ συνδρομὴν, ἐὰν ἐπισκεφθῆ αὐτοὺς ἡ ἀσθένεια.

Εἰς τὸν λο/σμόν τοῦτον θὰ περιέρχωνται α) μία βεβαίως πολὺ μικροτέρα συνεισφορά τοῦ μισθωτοῦ $\frac{1}{2}$ — 1%, ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας του β) ἴση ἢ μικρὸν μεγαλυτέρα συνεισφορά τοῦ ἐργοδότη. Ὁ γερμαν. νόμος δι' ἀσθένειαν καταλογίζει τὴν συνεισφορὰν κατὰ τὰ $\frac{1}{2}$, εἰς τὸν μισθωτὴν καὶ κατὰ $\frac{2}{3}$ εἰς τὸν ἐργοδότην γ) ἡ μισθοδοσία τοῦ πρώτου μηνὸς τῶν προσλαμβανομένων ὑπαλλήλων δ) ἐπὶ αὐξήσεως μισθοδοσίας, τὸ ποσὸν τῆς αὐξήσεως ἐνὸς ἢ δύο μηνῶν ε) ποσοστὸν πδχ. 1,0% ἢ καὶ πλέον ἐπὶ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως στ) ἐν ποσοστὸν πδχ. 5,0% ἐπὶ πάσης ἐκτάκτου ἀμοιβῆς διδομένης εἰς οἰονόηποντε ἐκ τοῦ προσωπικοῦ, ἐκὶ προσθέτων μισθῶν διὰ τὸ νέον ἔτος ἢ Πάσχα, ἐπὶ τῶν τυχόν εἰς τὸ προσωπικόν, εἰς τοὺς Διοικητάς, Διευθυντάς καὶ Διοικητικὰ Συμβούλια διδομένων ποσοστῶν ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως δ) αἱ τυχόν ἐκτακτοὶ συνεισφοραὶ τοῦ ἐργοδότη καὶ οἰαιδήποτε δωρεαὶ εἰς τὸ Ταμεῖον η) πᾶν ποσόν δπερ καθίσταται διαθέσιμον ἐκ τοῦ γενικοῦ ἢ τοῦ προσωπικοῦ λο/σμοῦ τοῦ μετόχου καὶ δπερ, οὕτω ἀπολλυόμενον δι' αὐτόν, περιέρχεται εἰς τὸν κοινὸν τοῦτον λο/σμόν, ὡς πδχ. ἐὰν κατὰ τὸν θάνατον τοῦ δικαιοῦχου, δὲν ὑπάρχουσι πρόσωπα, δικαιοῦμενα κατὰ τὸν κανονισμόν, ἐν ᾧ μέτοχος μὴ συμπληρώσῃ τὰ ἔτη ὑπηρεσίας καὶ ἡλικίας, οἷα δὲν ἔχει δικαιοῦματα ἐπὶ τοῦ γενικοῦ αὐτοῦ λο/σμοῦ κτλ.

Ὁ κοινὸς οὗτος λο/σμὸς Κεφαλαίου ἔχει τὸν προορισμόν : α) νὰ καλύπτῃ τὰς δαπάνης ἱατρικῆς ἐρωγῆς καὶ φαρμάκων καὶ συνάμα νὰ παρέχῃ πρόσθετον βοήθημα κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀσθενείας καὶ ἀναρρώσεως χάριν καλυτέρας περιθάλψεως. Ἡ βοήθεια αὕτη θὰ παρέχεται καὶ εἰς ὄρισμένα συγγενῆ πρόσωπα τοῦ δικιοῦχου, συντηρούμενα παρ' αὐτοῦ, ὧν ἡ ἀσθένεια τὸν ὑποβάλλει εἰς προσθέτους δαπάνας β) νὰ καταβάλλῃ τὰ ἔξοδα κηδείας τοῦ Μετόχου, ὡς καὶ νὰ παρέχῃ βοήθημα εἰς τὰς περιπτώσεις θανάτου τινὸς τῶν ἀνω ἀναφερομένων προσώπων γ) εἰς τὰς περιπτώσεις διαρκοῦς ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν ἢ θανάτου, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουν συμπληρωθῆ τὰ ἔρια ἡλικίας καὶ ὑπηρεσίας καὶ τὰ περιερχόμενα εἰς τὸν Μέτοχον ἢ εἰς τοὺς μετ' αὐτὸν δικαιοῦχους ποσά, δὲν εἶναι ἐπαρκῆ, νὰ συμπληρώσῃ ἐν ἐλάχιστον καθοριζόμενον ποσόν, ὅπως οὕτω βοηθηθῆ ἡ οἰκογένεια εἰς τὰς πρώτας αὐτῆς ἀνάγκας καὶ μὴ περιέλθῃ εἰς ἀπόγνωσιν. Ἡ πρὸς ἀνάγκην αὕτη ἐνὸς ποσοῦ ἐν περ: πτώσει θανάτου ἢ ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν λόγῳ ἀσθενείας, ἀποτελεῖ καθαρὰν ἀσφάλειαν, ὠφελιμοτέραν διὰ τὸν μέτοχον ἢ ἅπαντα τὰ κλονεκτήματα, αἵτινα παρέχουσι τὰ συνήθη Ταμεῖα Συντάξεων δ) τὰ ποσά,

ὅπερ θὰ λαμβάνῃ ὁ Μέτοχος ἢ οἱ ἕτεροι δικαιούχοι μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐκ τοῦ προσωπικοῦ καὶ τοῦ γενικοῦ αὐτοῦ λογ/σμοῦ εἶναι ὠρισμένα καὶ ἀμετάβλητα, ἤτοι ὅσα ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν καταθέσεων αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας του καὶ τῶν συνεισφορῶν τοῦ ἰδρύματος, ὡς εἶναι ὠρισμένη καὶ ἡ σύνταξις εἰς τὰ συνήθη Ταμεῖα Συντάξεως, ἀνεξαρτήτως τῶν βιωτικῶν συνθηκῶν τῶν ἐνδιαφερομένων. Διὰ τοῦ λογ/σμοῦ τούτου θὰ λαμβάνηται πρόνοια, ὅπως γίνεται αὐξησις τῶν ποσῶν εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις. Θὰ γίνηται αὐξησις ἀνάλογος πρὸς τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, ἃ ἔχει νὰ συντηρήσῃ ὁ οἰκογενειάρχης ἢ ἡ χήρα αὐτοῦ, θὰ γίνηται σχετικὴ αὐξησις ἐὰν ὑπάρχουν πλείονα πρόσωπα δικαιούμενα εἰς διανομὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ οἰκογενειάρχου ε) ἐφ' ὅσον ἐκτὸς τῶν δικαιουμένων κατὰ τὸν ὀργανισμόν προσώπων, ὡς εἰσὶν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ ἢ καὶ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί, ὑπάρχωσι καὶ ἕτερα, ἅτινα συνετῆρει ὁ οἰκογενειάρχης, ὡς ἀνεψιοὶ κτλ., ἐκ τοῦ λογ/σμοῦ τούτου θὰ παρέχεται βοήθημα εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας στ) ἐκ τοῦ λ/γμοῦ τούτου θὰ παρέχονται σχετικὰ ἀνάλογα βοηθήματα δι' ἀσθένειαν, ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν, πρόωρον θάνατον καὶ εἰς μὴ μετόχους τοῦ Ταμεῖου ὑπαλλήλους, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ γίνωσι Μέτοχοι δι' οἰονδήποτε λόγον ὡς π. χ. λόγῳ ἡλικίας καὶ οἵτινες θὰ ὑποβάλλονται ἐπίσης εἰς μικρὰς συνεισφοράς ὑπὲρ τοῦ Ταμεῖου ὡς π. χ. διὰ κρατήσεως ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν μισθοδοσίας, αὐξήσεων μισθοδοσίας, ποσοστῶν κτλ.

Τὰ συμπληρωματικὰ ταῦτα ποσὰ δὲν δύνανται νὰ κανονισθῶσιν εἰμὶ κατὰ προσέγγισιν ἐκ τῶν προτέρων. Ἐπὶ τῇ βάσει ἐνὸς προϋπολογισμοῦ διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος θὰ κανονίζονται αἱ βαθμίδες τούτων. Αἱ διάφοροι προικοδοτήσεις τοῦ λ/σμοῦ τούτου ὀφείλουσι νὰ ὦσιν ἐπαρκεῖς, ὅπως εἰς πᾶσαν δυστυχῆ βιωτικῇ περίστασιν διδεται ἐν ποσόν. δι' οὐ παρέχεται ἐρωγὴ πρὸς ἀποφυγὴν ἐξωθήσεως μιᾶς οἰκογενείας εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Ἐὰν ὁ λογ/σμός οὗτος Κεφαλαίου, ἀφ' οὗ κλεισθῇ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους, παρουσιάσῃ πλεόνασμα, τὸ πλεόνασμα τοῦτο, μείον ἐνὸς ποσοῦ κρατουμένου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέλλοντος ἔτους, μεταφέρεται εἰς τοὺς γενικοὺς λ/σμοὺς τῶν μετόχων.

Ἡ διοίκησις τοῦ Ταμεῖου ἀνατίθεται εἰς Ἐπιτροπὴν, ἧς τὰ μέλη ἀποτελοῦνται ἐκ προσώπων τῆς Διοικήσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ Προσωπικοῦ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Μέτοχοι εἶναι οἱ κύριοι τοῦ Ταμεῖου, συνέρχεται ἐτησίως καὶ Γενικὴ Συνέλευσις αὐτῶν, ἧτις καὶ ἐγκρίνει τὰ πραχθέντα ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπικυρώνει τὸν προϋπόλογισμὸν τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ λαμβάνει ἀποφάσεις διὰ τὸ μέλλον.

XI. Ο ΝΟΜΟΣ 2868

Ο νόμος 2868 περί υποχρεωτικής ασφάλισως, κωδικοποιηθείς διὰ Δ. ἀπὸ 8/12/1923, βασίζεται ἐπὶ τῆς παροχῆς συντάξεως. ἀλλ' εὐτυχῶς ἀναγνωρίζει καὶ ἰδιωτικά Ταμεία, ὧν ὁ σχετικὸς κανονισμὸς παραχωρεῖ ἐφ' ἅπαξ ποσόν. Ζητεῖ νὰ ἐπουλώσῃ ἀπάσας τὰς πληγὰς τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπιδιώκων εὐρυτέρους σκοπούς. τὴν παροχὴν νοσηλείας καὶ σύνταξιν εἰς τὰς περιστάσεις ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν λόγῳ ἀνεπαρκείας, πρόωρου θανάτου, ὡς καὶ εἰς ἐνήλικα ἀνάπηρα τέκνα. Ὁ νόμος δέχεται μικτὸν σύστημα. Οὐ μόνον ἐπιτρέπει ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλει τὴν ἴδρυσιν ἰδιωτικῶν Ταμείων, εἰς ἐπιχειρήσεις ἀπασχολούσας 70 πρόσωπα καὶ ἐφ' ὅσον δὲν γίνονται ταιῦτα, δημιουργοῦνται κρατικά, ἅτινα κατὰ ταῦτα θὰ συγκεντρώσωσι τοὺς μισθωτοὺς τῶν μικροτέρων ἐπιχειρήσεων. Ὡς υποχρεωτικῶς ἀσφαλιστέοι χαρακτηρίζονται οἱ ὑπάλληλοι, οἱ ἐργάται καὶ ὑπηρεταὶ ἀνεξαρτήτου φύλου.

Οἱ κατὰ τὰ ἄνω, σύμφωνα πρὸς τὸν νόμον, ὑπὸ τῶν Ταμείων Συντάξεων, ἐπιδιωκόμενοι σκοποὶ εἰσι λίαν εὐρεῖς, περιλαμβάνοντες ἀπάσας τὰς ἀτυχεῖς περιστάσεις τοῦ βίου, ὥστε ν' κλυτεῶσιν ἀσφάλειαν καὶ εἰ ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν καὶ πρόωρον θάνατον καὶ ἀσθένειαν καὶ προβάλλεται τὸ ἐρώτημα, ἐνδύονται ταῦτα νὰ ἐπαρκέσωσιν. Ἀπὸ τοῦς ἐργαζομένους μεγαλύτερα εἰσφορὰ ἀπὸ 5 - 6%, δὲν δύναται ν' ἀπαιτηθῇ καὶ μόνον διὰ πολὺ μεγαλύτερας ἐπιδαρύνσεις τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ ἦτο δυνατόν τοῦτο. Ἐπερ μόνον θὰ κατορθώοιτο προκειμένου περὶ μεγάλων ἀγωνόμενων ἐταρειῶν. Ὅπως ἐπιτευχθῶσιν οἱ σκοποί, οὗς ἐπιδιώκει ὁ νόμος καὶ ἔνα καθίσταται δυνατόν ν' ἀποβῆται λογικὴ τῆς σύνταξιν ἢ ποσόν καὶ οὐχὶ ποτὶ ἐντελῶς ἀσήμενα καὶ ἀνεπάρκη, καθίσταται ἀναπόφευκτος καὶ ἡ κρατικὴ συνεισφορά. Ἐνα ζῆλος μὴ φηλάσωμεν εἰς μεγάλην ἐπιδαρύνσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἔπει δὲν δυναμέθα νὰ γνωρίζωμεν προκαταβολικῶς, εἰμὶ κατὰ προσέγγισιν, διότι οἱ ὑπολογισμοί, προκειμένου περὶ σωρείας τόσων ἀβεβαίων συντελεσθῶν, δὲν δύναται νὰ δείξωσιν ἀκρίδειαν, οφείλομεν νὰ προσδιορίσωμεν ὠριμένην ἐπίσης συνεισφορὰν τοῦ Κράτους καὶ ἐπὶ τῇ εἴσει τοῦ συνόλου τῶν πόρων — συνεισφορὰ τοῦ μισθωτοῦ, τοῦ ἐργοδότη καὶ τοῦ Κράτους — νὰ κανονίσωμεν τὰς συντάξεις ἢ τὰ ἐφ' ἅπαξ ποσά.

Τὸ μικτὸν σύστημα δὲν δύναται νὰ εὐδοκίμησῃ. Ἐπιχειρήσεις, ἔστω καὶ μὲ προσωπικὸν ἐξ 70 προσώπων, ἔστω καὶ ἐπὶ τριετίαν λειτουργήσασαι, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, δὲν δύναται νὰ δημιουργήσωσι Ταμεία ἔρτια καὶ ὑποσχόμενα εὐδοκίμησιν, διότι δὲν δύναται νὰ παράσχωσι τὴν δέ-

ουσαν ἐμπιστεσύνην καὶ διὰ τὸ εὐμετάβολον ἰδίως ἐν Ἑλλάδι τὸ διδόμενον διαρκείας. Μόνον μεγάλαι ἀνώνυμοι ἑταιρίαι παρέχουσι τὸ δέον κῆρος. Διὰ τὰς λοιπὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις θὰ ἔπρεπε νὰ συσταθῶσι Ταμεία κατὰ περιφέρειας ὑπὸ κεντρικὴν ὀργάνωσιν. Ἴσως θὰ ἦτο σκόπιμον ὅπως τὴν ἐν γένει ἐργασίαν ἀναλάβωσιν ἀσφαλιστικαὶ ἑταιρίαι, διότι κρατικαὶ ὀργανώσεις ἀποτυγχάνουσι.

ΑΝΑΣΤ. ΣΠΟΥΡΓΙΤΗΣ